

PÄIHDEKÄYTTÖKYSELY

Joroinen- Leppävirta -Varkaus 2022

Helena Törmi

HYTE- tiimi

Pohjois-Savon hyvinvointialue

Päihdetilannekysely/PAKKA- toimintamalli

- Asukkaiden alkoholiin, tupakka- ja nikotiinituotteisiin (savukkeet, nuuska, sähkösavuke) ja rahapeleihin sekä kannabis/huumetuotteisiin liittyviä **näkemyksiä ja mielipiteitä.**
- **Erityisesti alaikäisten päihteiden käytön ilmiö.**
- Millaiset asiat olisivat asukkaiden mielestä kaikkein tärkeimpiä **toiminnan kohteita ja millaisia keinoja pidetään hyvinä.**
- Päihdetilannekysely on osa Pakka- toimintamallia, jossa kiinnitetään erityisesti huomio tilanteisiin, **joissa alkoholi, tupakka ja rahapelit ovat alaikäisten saatavilla** ja joissa alkoholia myydään tai anniskellaan päihtyneille tai alaikäisille.
- Toimintamallilla pyritään muuttamaan nuorten aikuisten juomatapoja siistimmäksi ja tukemaan alaikäisten raittiuden yleistymistä sekä tuetaan aikuisten vastuuta alaikäisten päihteettömyydestä.
- Paikalliseen ehkäisevään päihdetyöhön saadaan lisää vaikuttavuutta, kun **kysynnän ehkäisyä käyttäviä menetelmiä**, valistusta ja koulutusta, täydennetään **saatavuuden ehkäisyllä yhteistyössä kauppojen, kioskien, huoltoasemien ja ravintoloiden kanssa.**
- <https://thl.fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihdeyto/verkko-pakka-ehkaisevaan-paihdeytohon>

Kysely tausta

- Kysely toteutettiin 14.11.- 2.12.2022. Jakelu: Some, kunnan työntekijät ja heidän omat verkostot, 8./9. lk oppilaat- tunnilla, Wilman kautta koteihin... Kirjastossa paperiset. (vaihtelua kunnittain)?
- Kyselyyn vastasi
Joroinen 79,
Leppävirta 75,
Varkaus 645 (81% vastuksista oli Varkaudesta)
Yhteensä näistä kunnista 795 vastaajaa
Naisia vastaajista oli 64%. vastaajista oli 31-60v oli 34% (alle 18v 48%) ja vastaajat olivat yleisimmin työntekijätaustaisia

Avoimissa kysymyksissä on joitakin yleisimpiä esimerkkejä. Jokainen kunta on saanut omat tulokset ja tarkempi tarkastelu niiden osalta omassa kunnassa.

Koska lähes puolet (48%) vastaajista oli alle 18v, on heidät tulokset nostettu erikseen

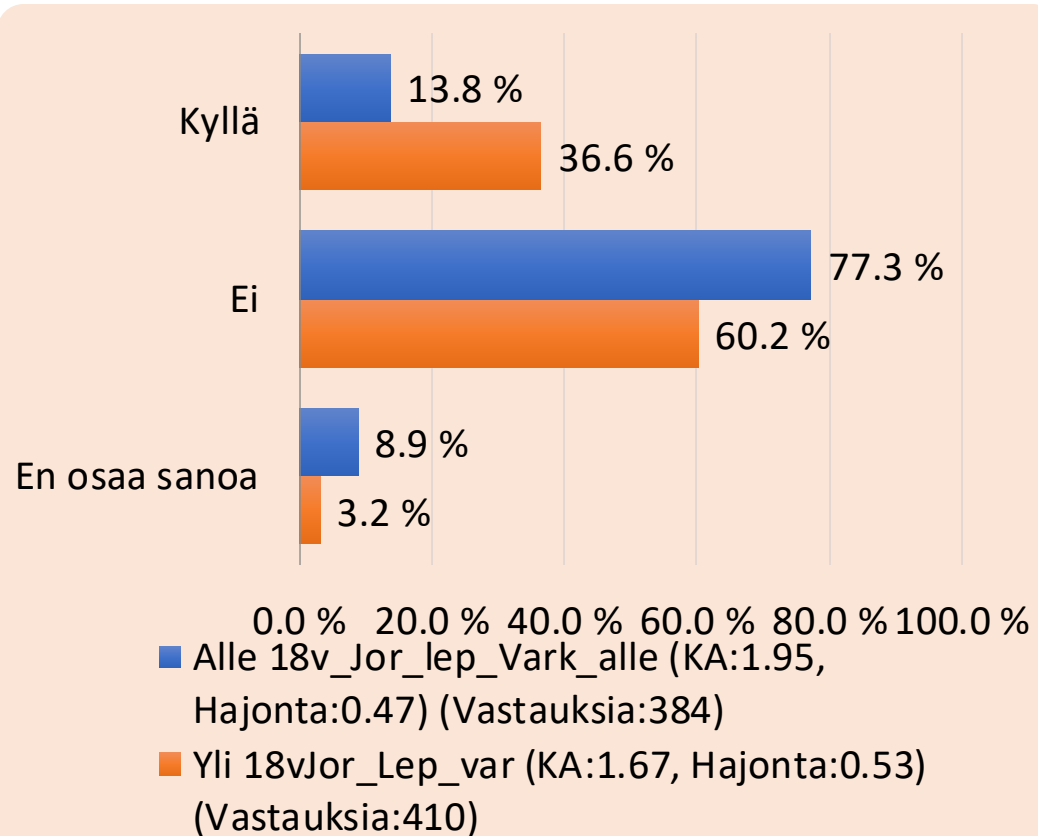
Vuoden 2019 vertailua ei tässä ole toteutettu,

Kyselyn tulosten hyödyntäminen/ tiedotus:

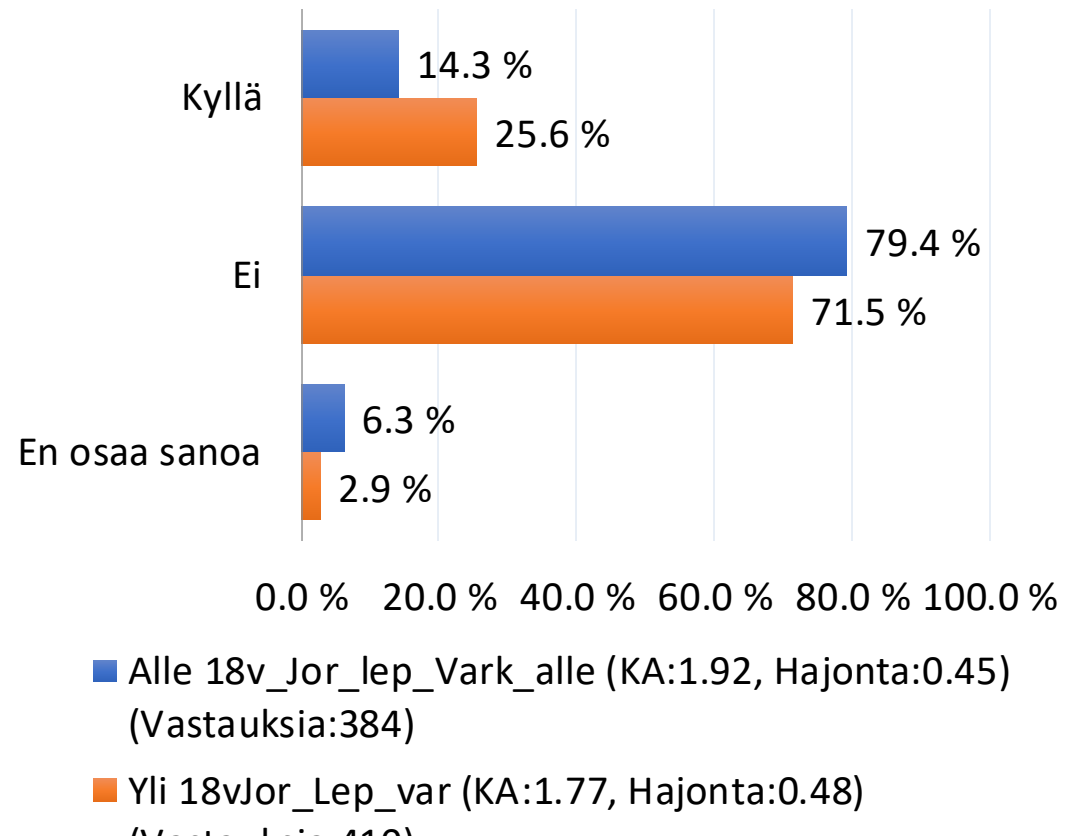
- Kunnan hyvinvointikertomustyö
- Tulosten käsittely / tiedottaminen kuntalaisille (käsittely oppitunneilla/koulun vanhempainilloissa, tiedotus kunnan sivuilla, tiedotus paikallislehdessä, keskustelutilaisuudet/- foorumit kunnan/ järjestöjen toimesta jne. siten, **että yksittäisten henkilöiden tai toimijoiden tiedot eivät ole tunnistettavissa.**

I Ongelmien varhainen tunnistaminen ja tuki

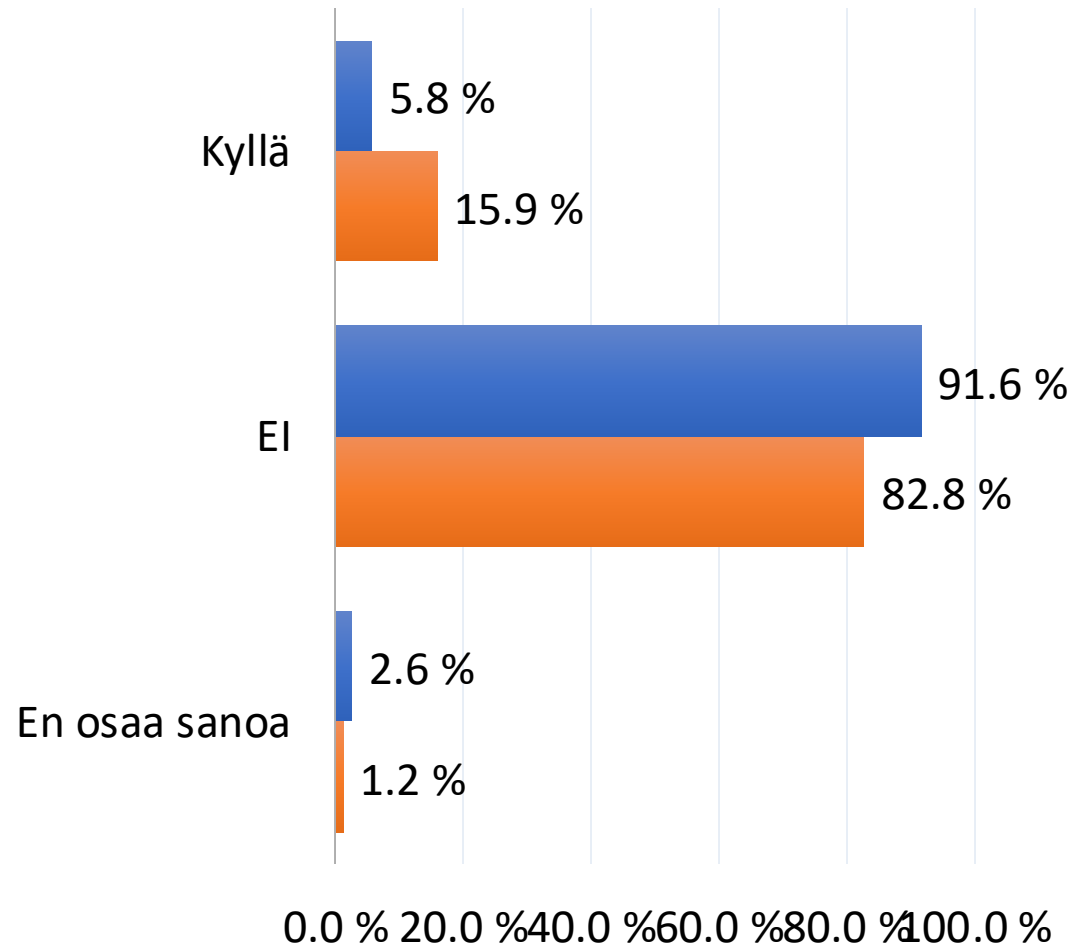
6. Oletko ollut viimeisen 12 kuukauden aikana huolissasi **läheisesi alkoholin** käytöstä?

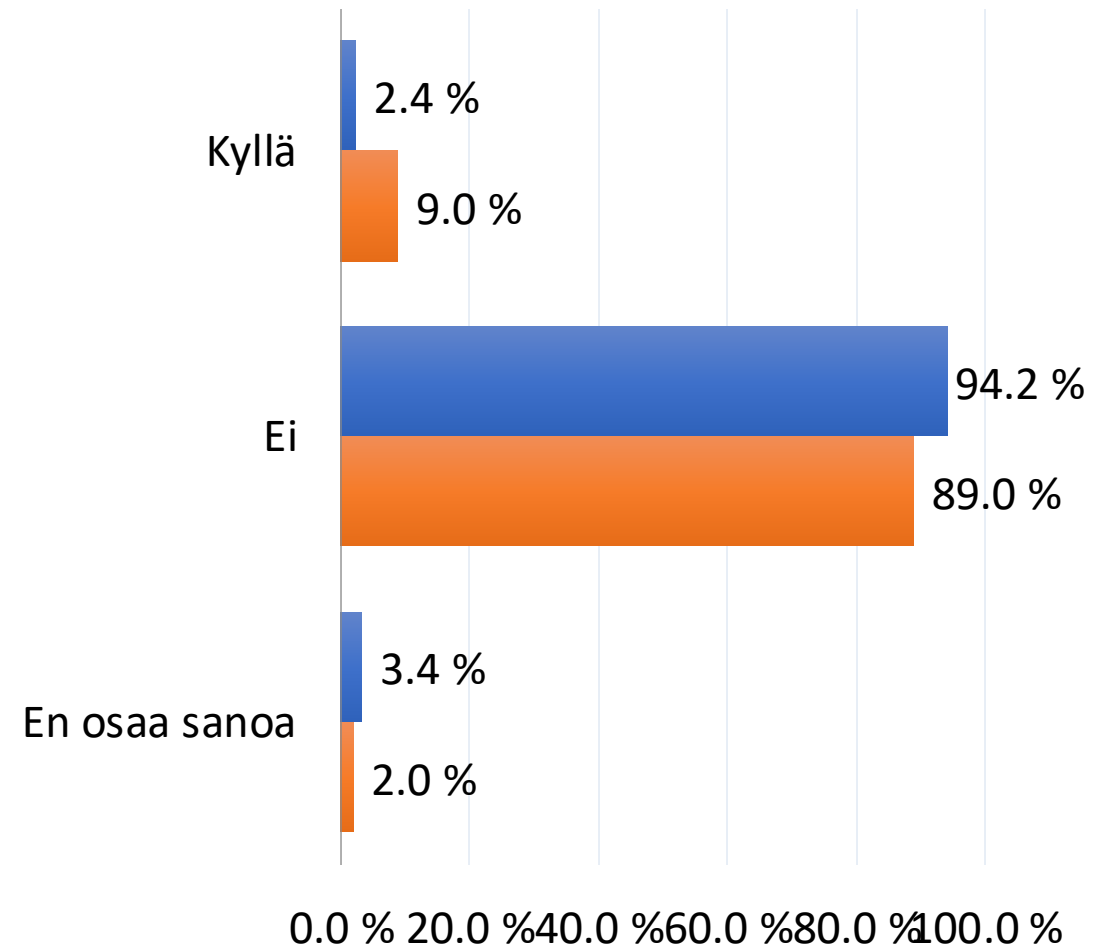
7. Oletko ollut viimeisen 12 kuukauden aikana huolissasi **läheisesi tupakka- tai nikotiinituotteiden** käytöstä?

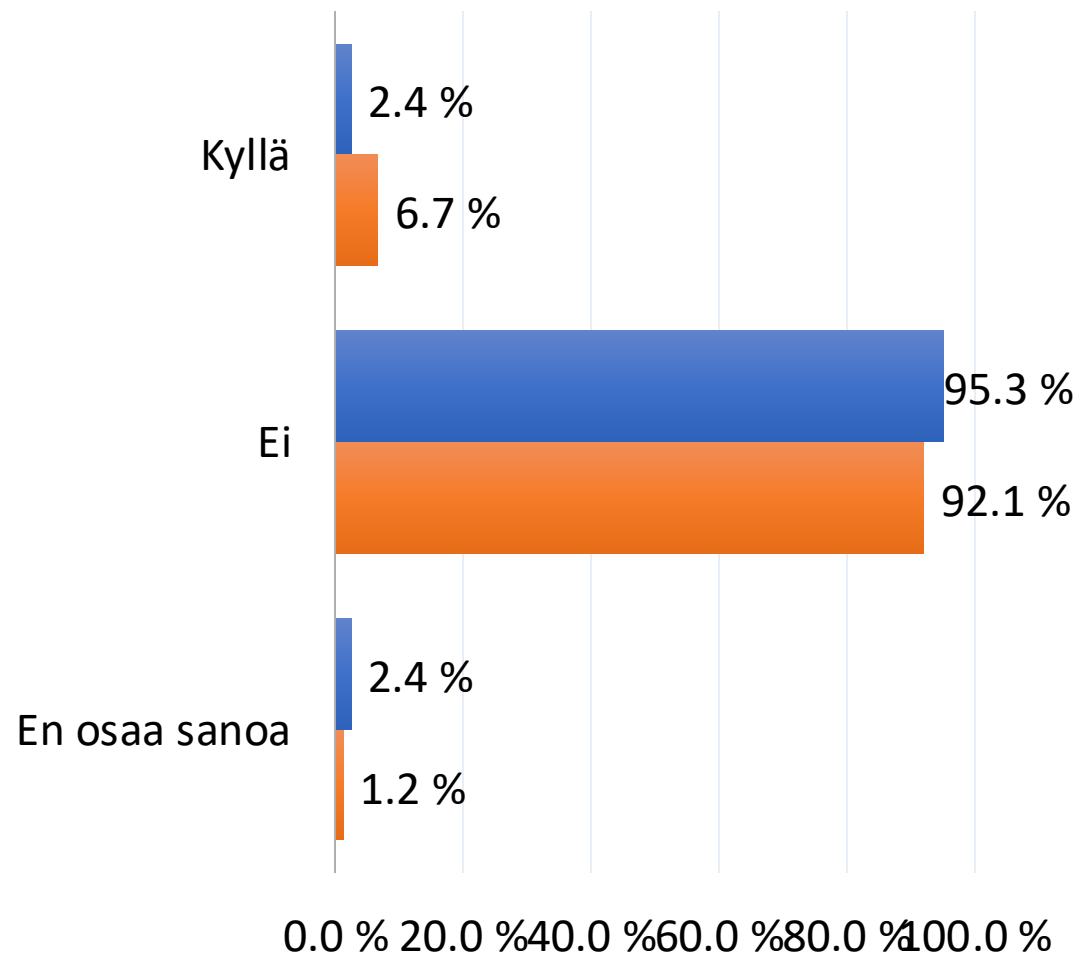
8. Oletko ollut viimeisen 12 kuukauden aikana huolissasi **läheisesi huumausaineiden** käytöstä?

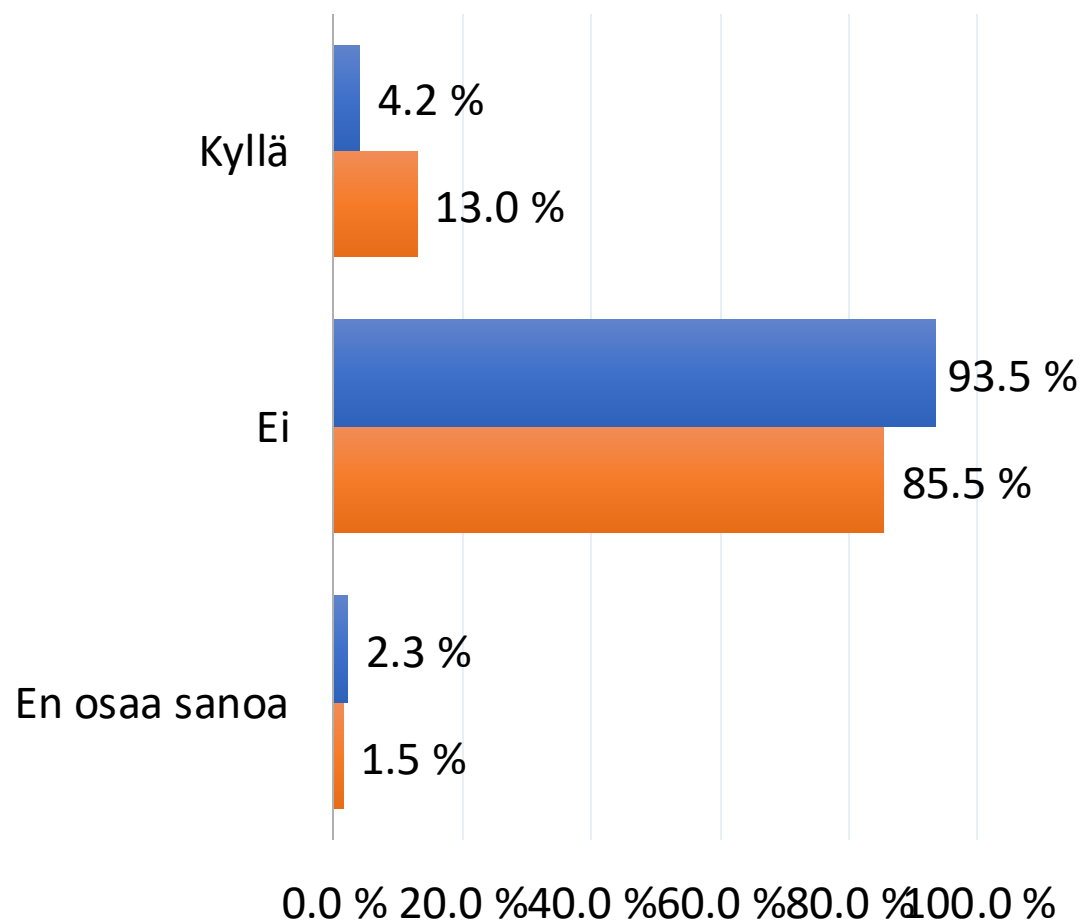
9. Oletko ollut viimeisen 12 kuukauden aikana huolissasi **läheisesi rahapelaamisesta**?

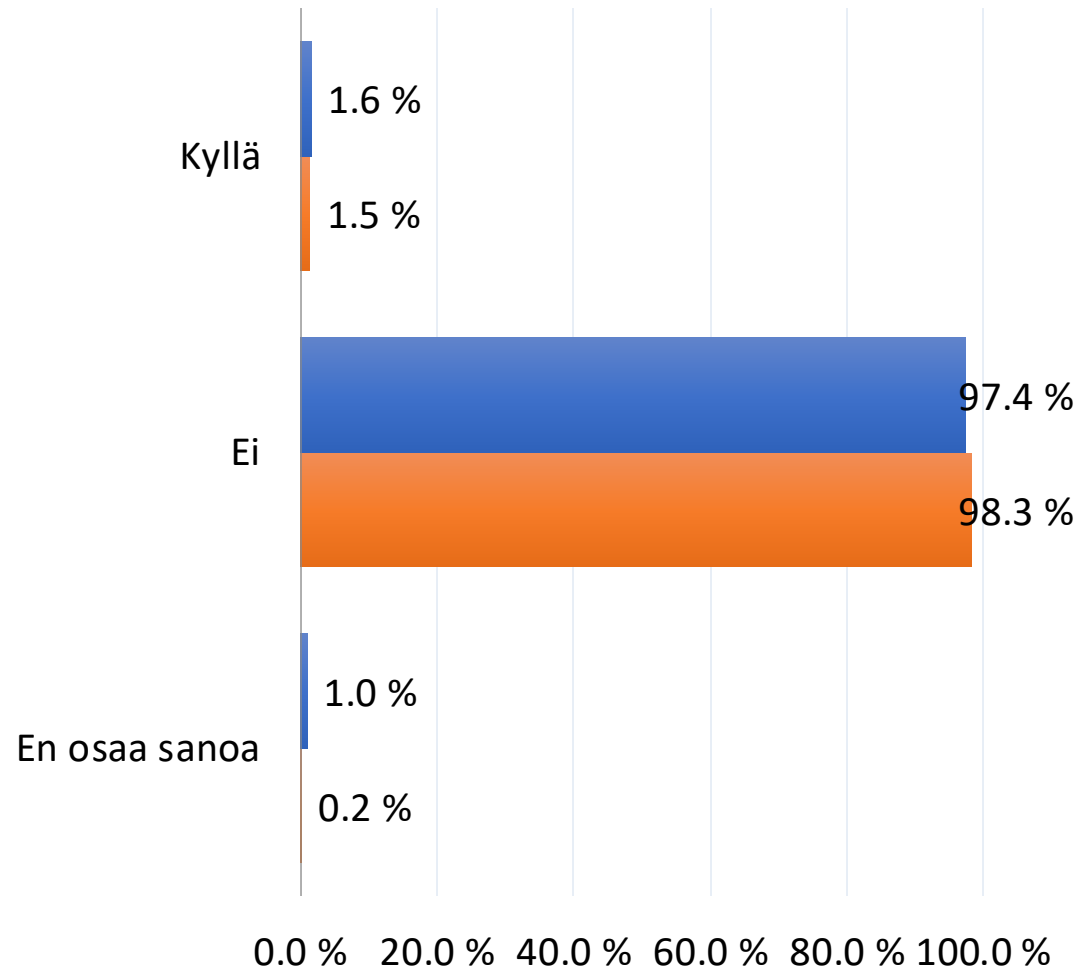
10. Oletko viimeisen 12 kuukauden aikana ollut huolissasi **omasta alkoholinkäytöstäsi**?

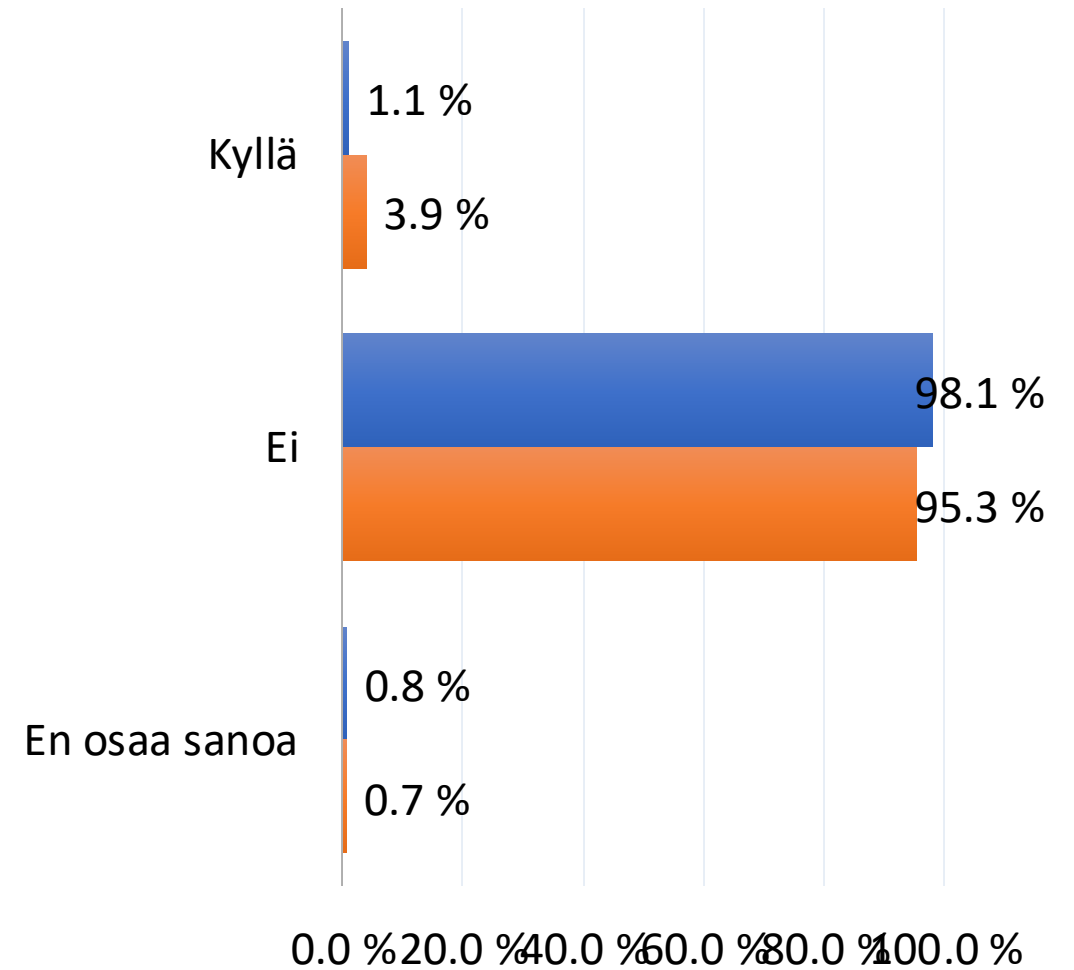
11. Oletko viimeisen 12 kuukauden aikana ollut huolissasi **omasta tupakka- ja nikotiinituotteiden käytöstäsi**?

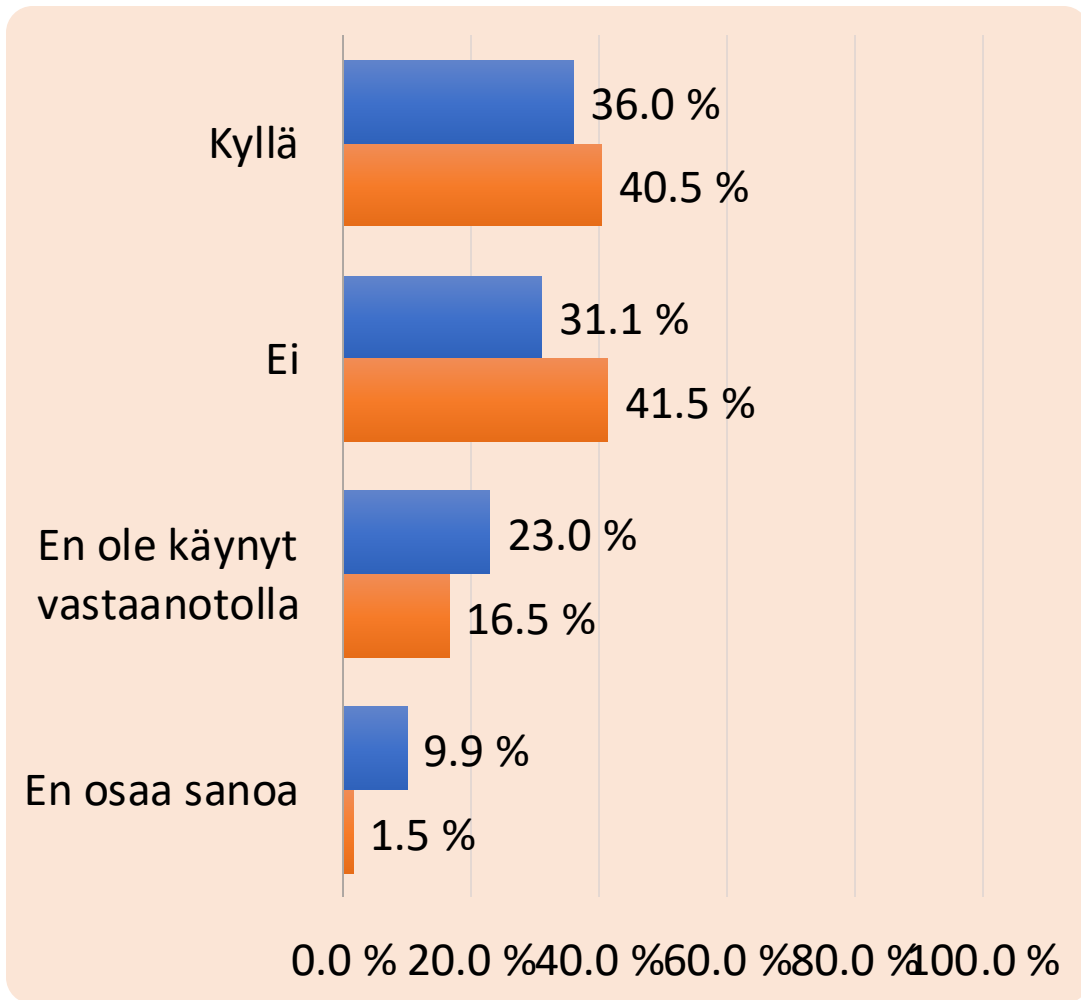
12. Oletko viimeisen 12 kuukauden aikana ollut huolisasi **omasta huumausaineiden** käytöstäsi?

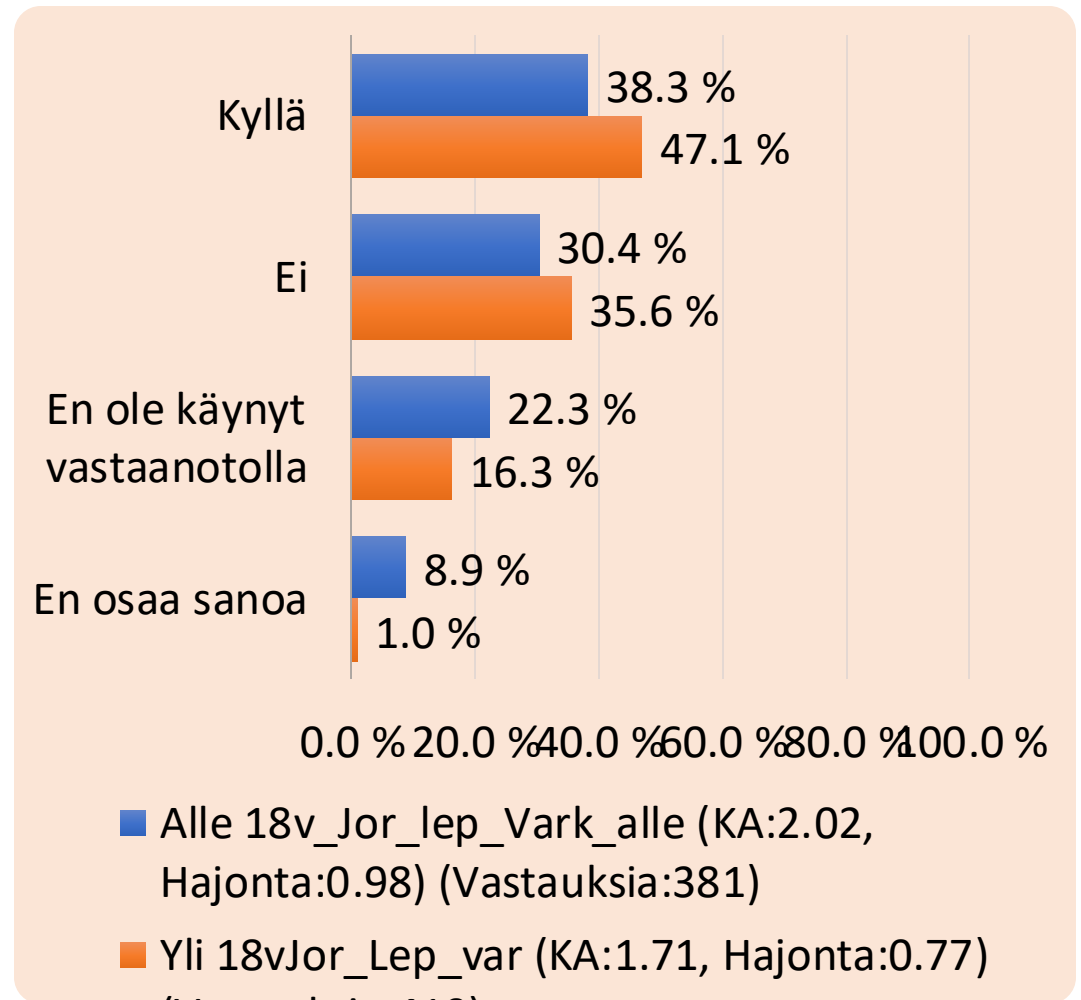
13. Oletko viimeisen 12 kuukauden aikana ollut huolisasi **omasta rahapelaamisestasi**?

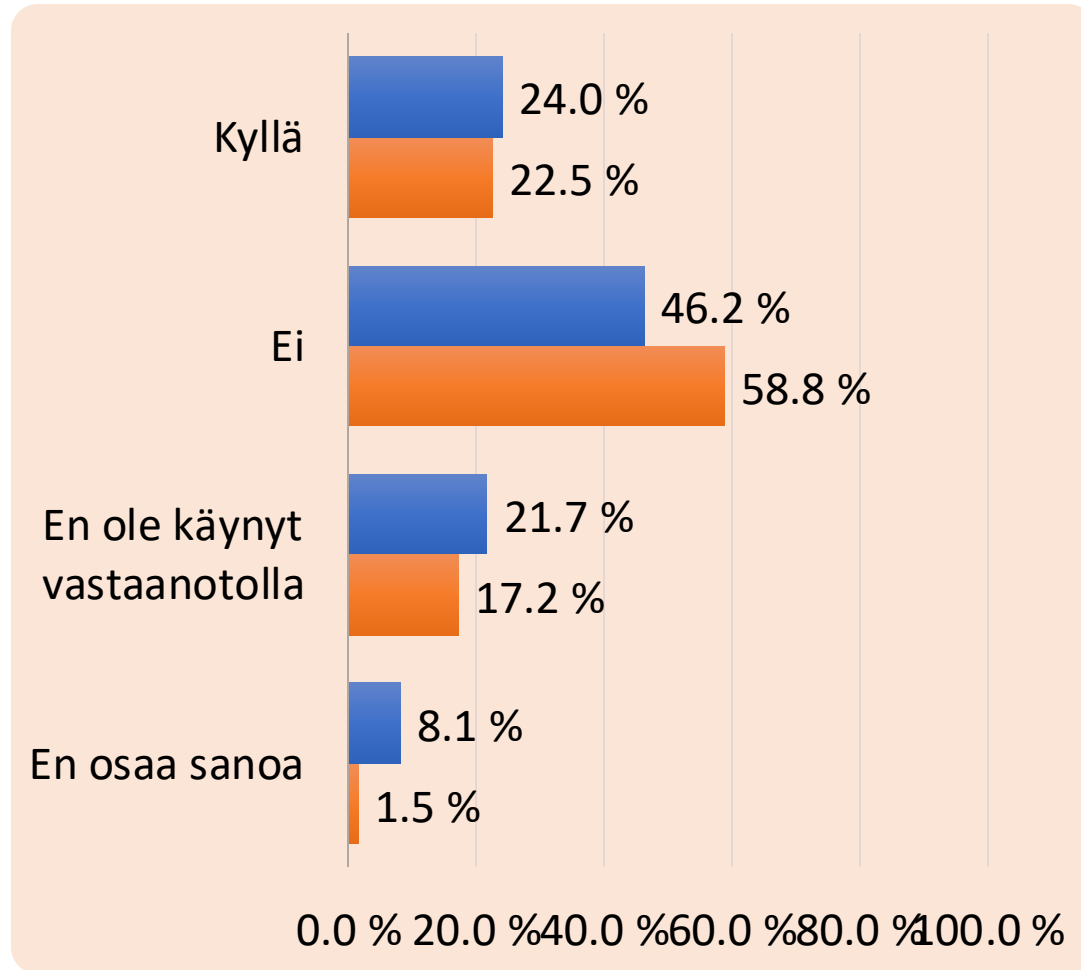
14. Onko sinulta kysytty viimeisen 12 kuukauden aikana terveydenhuollon vastaanotolla (esim. sairaanhoitaja, lääkäri, terveydenhoitaja) **alkoholinkäytöstä**?

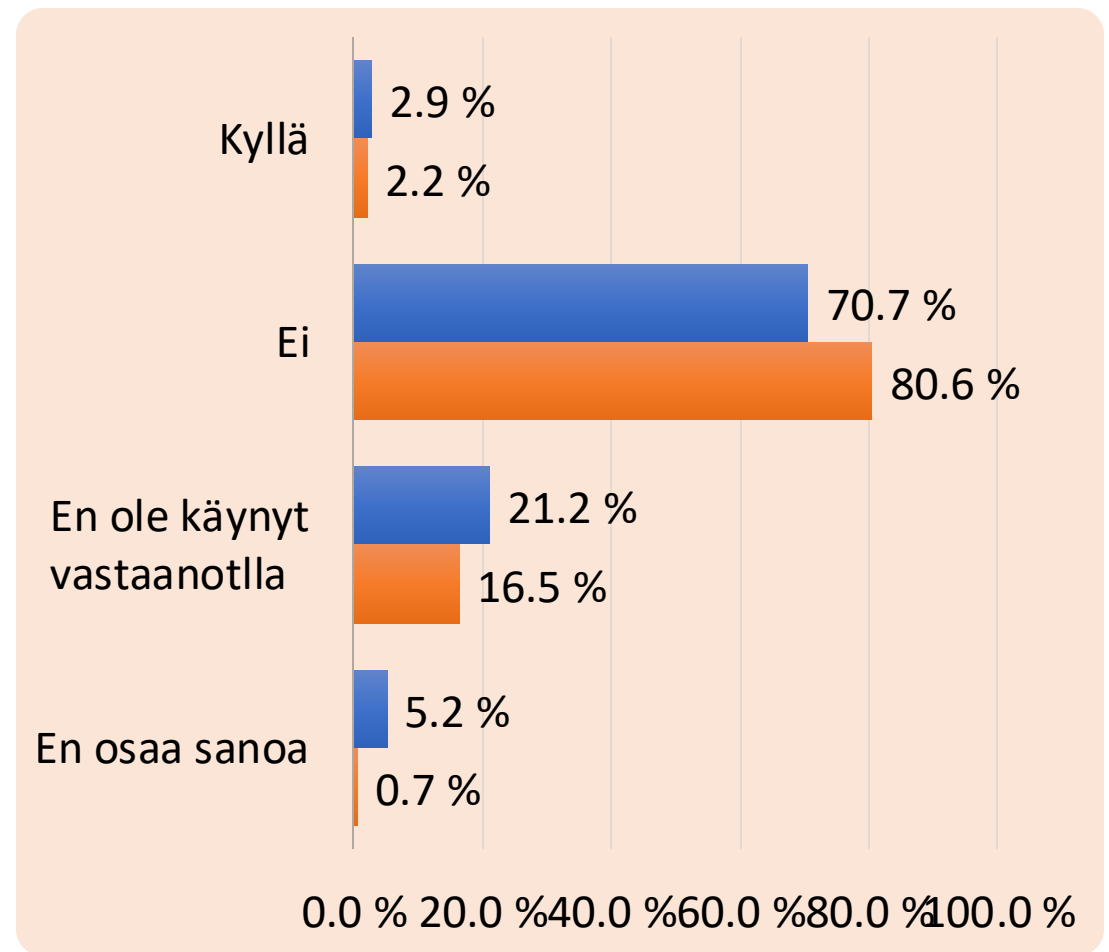
15. Onko sinulta kysytty viimeisen 12 kuukauden aikana terveydenhuollon vastaanotolla (esim. sairaanhoitaja, lääkäri, terveydenhoitaja) **tupakka- ja nikotiinituotteiden** käytöstä?

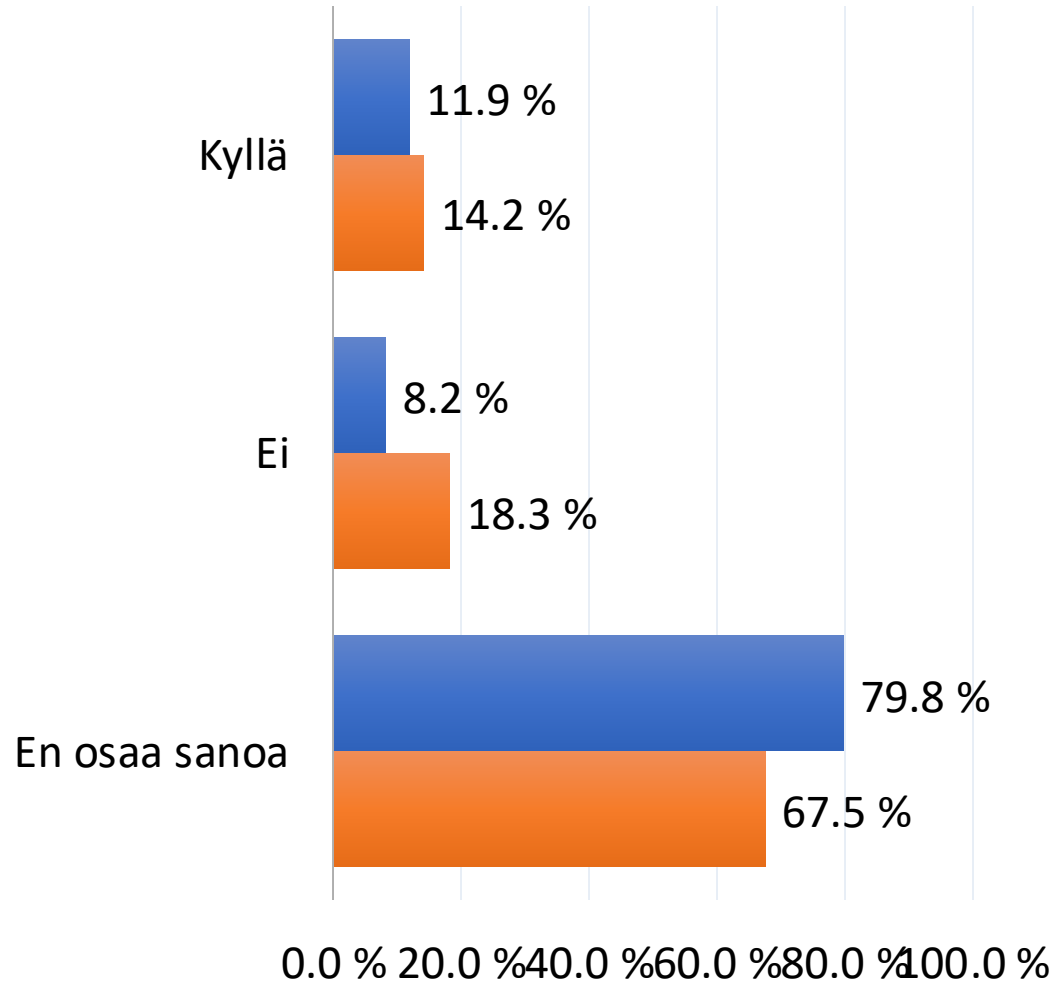
16. Onko sinulta kysytty viimeisen 12 kuukauden aikana terveydenhuollon vastaanotolla (esim. sairaanhoitaja, lääkäri, terveydenhoitaja) **huumausaineiden** käytöstä?

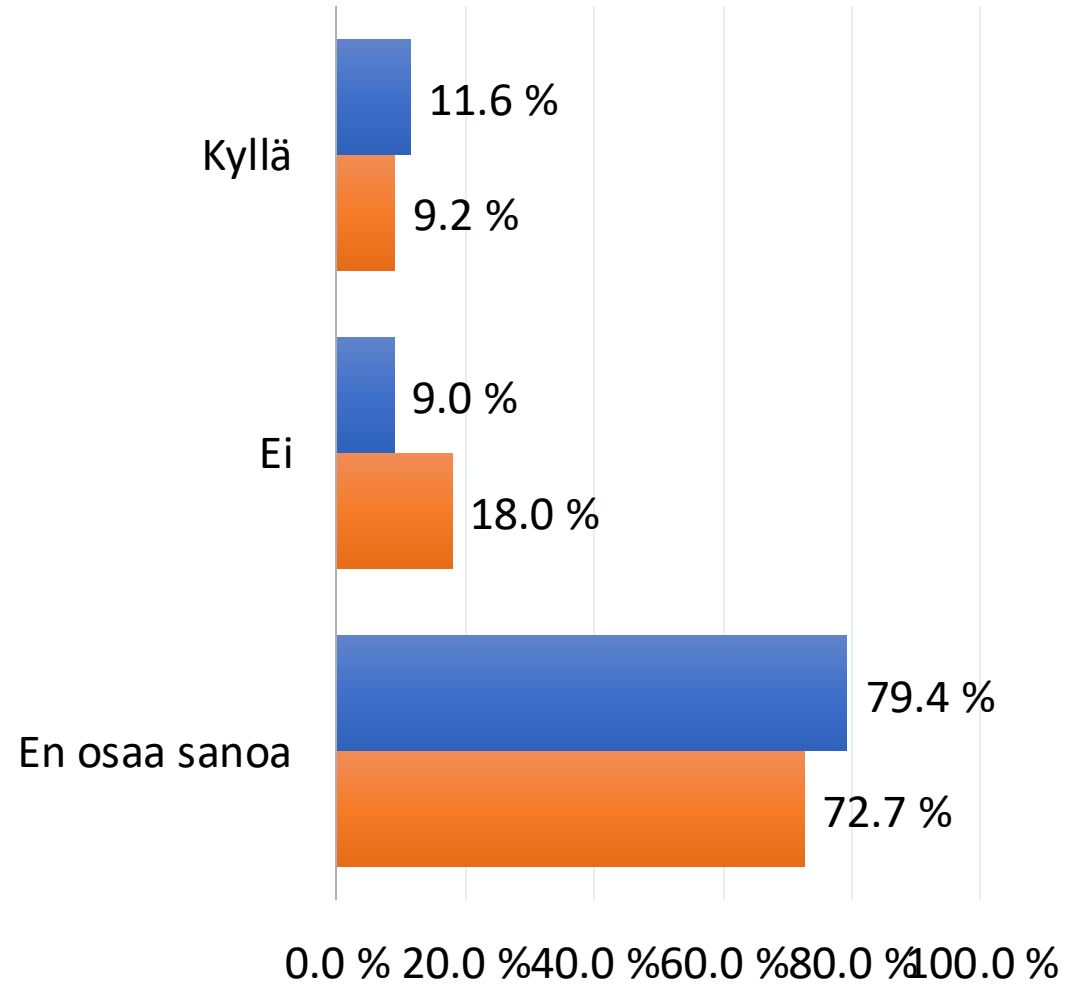
17. Onko sinulta kysytty viimeisen 12 kuukauden aikana terveydenhuollon vastaanotolla (esim. sairaanhoitaja, lääkäri, terveydenhoitaja) **rahapelaamisesta**?

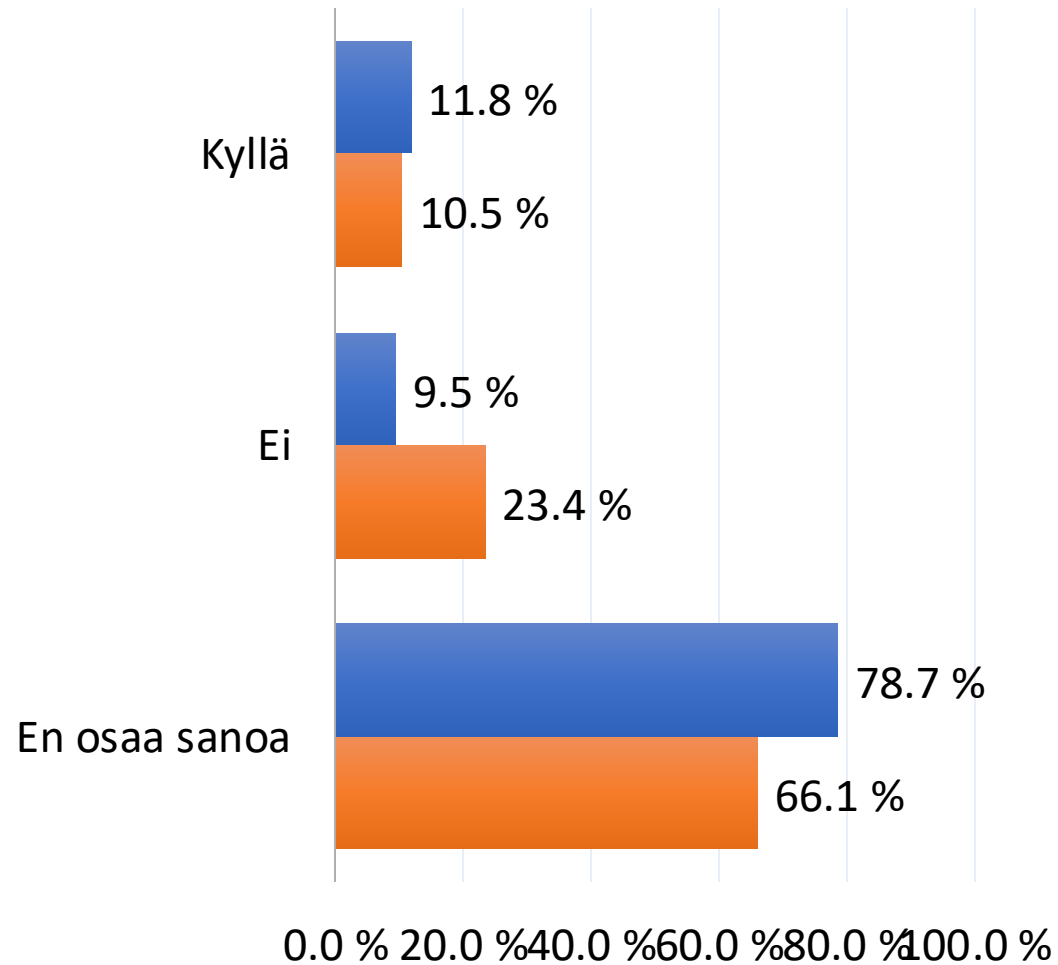
18. Saako kunnassasi helposti **tukea alkoholikäytön** vähentämiseen?

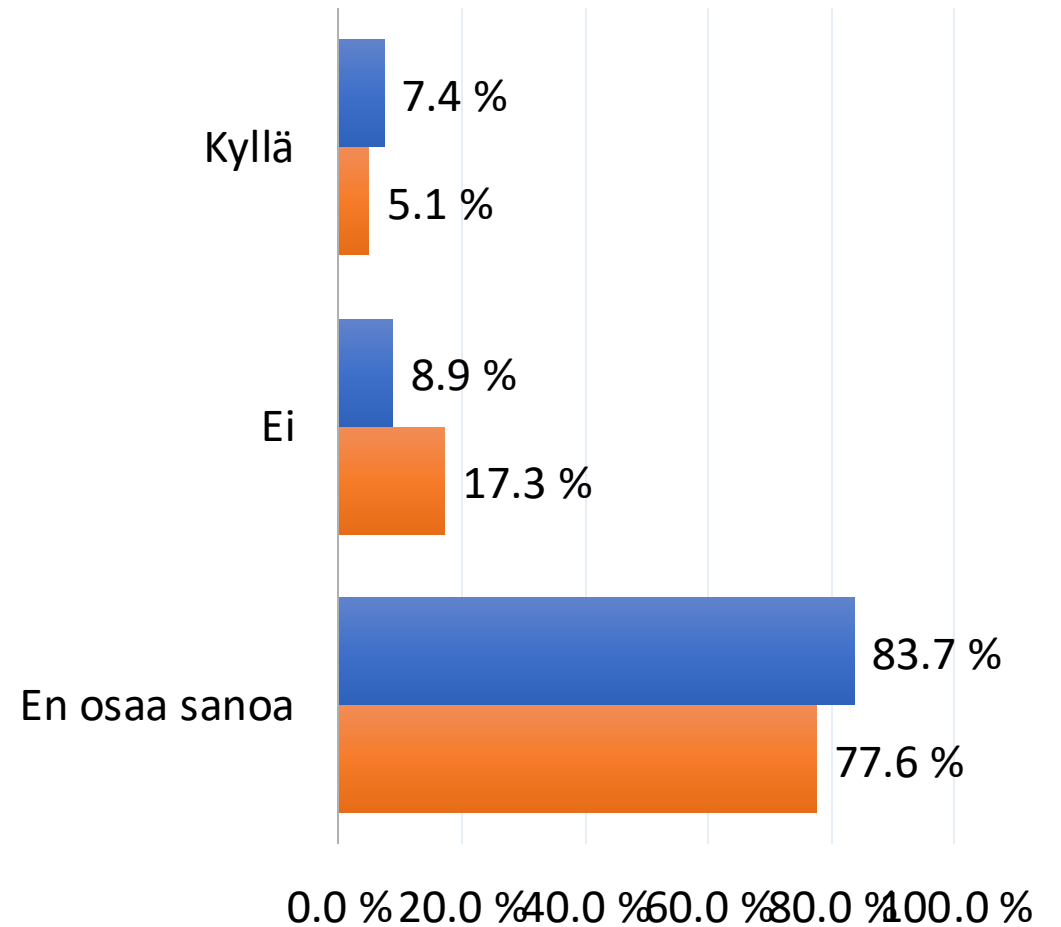
19. Saako kunnassasi helposti **tukea tupakka- ja nikotiinituotteiden** käytön lopettamiseen?

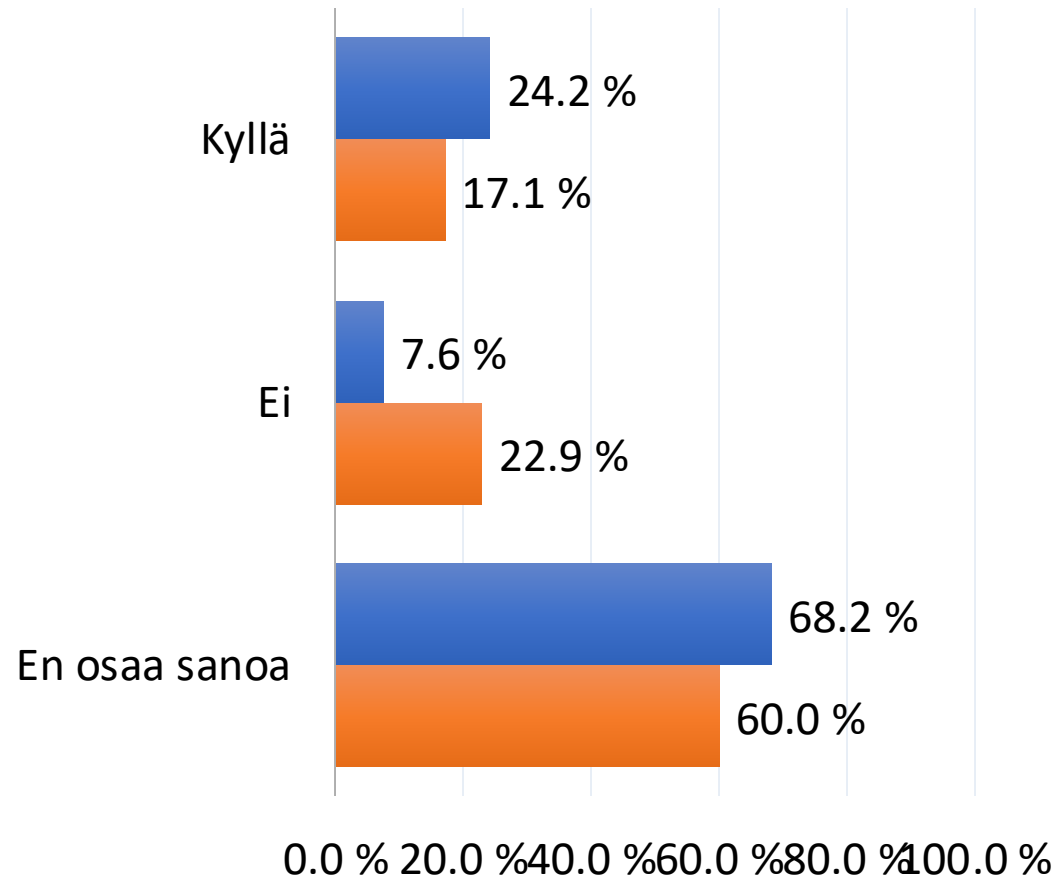
20. Saako kunnassasi helposti **tukea huumausaineiden käytön** vähentämiseen ja lopettamiseen?

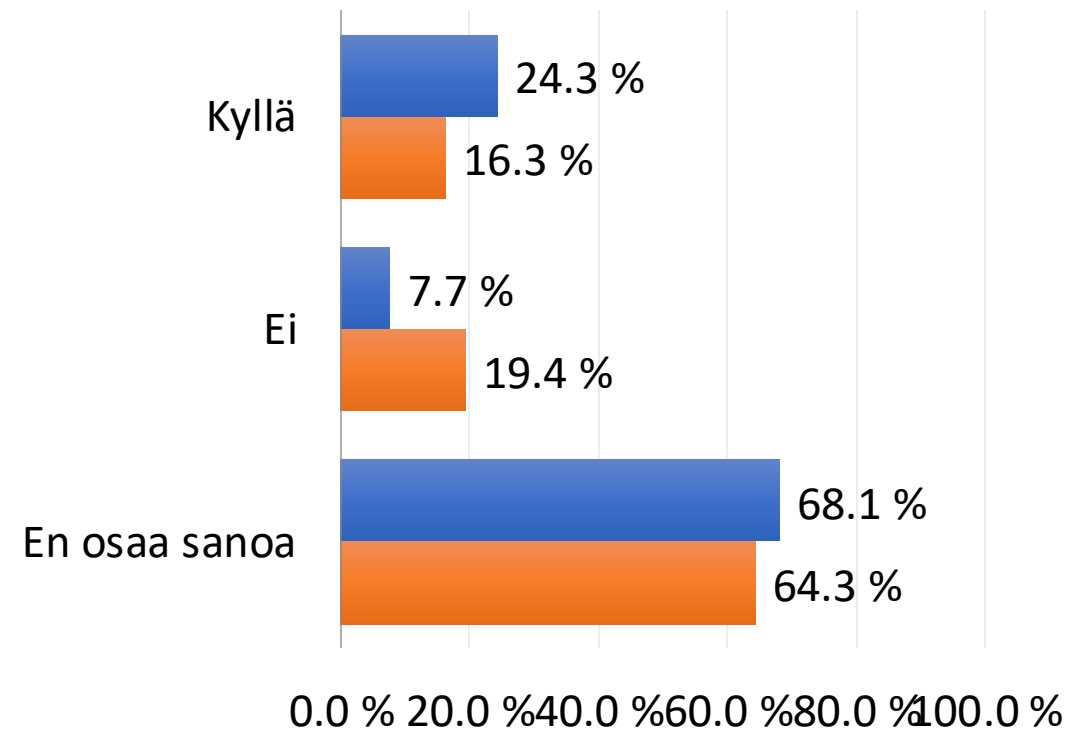
21. Saako kunnassasi helposti **tukea rahapelaamisen** vähentämiseen?

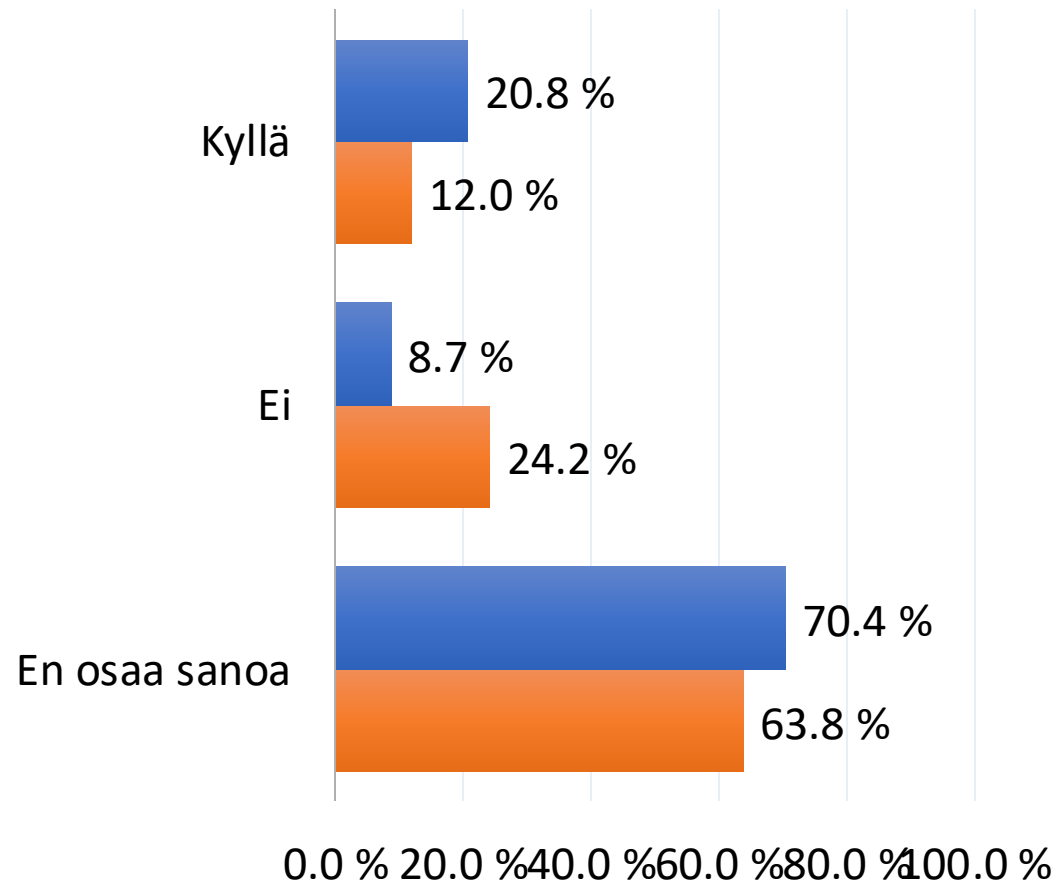
22. Saako kunnassasi helposti tietoa **alkoholinkäytön vähentämisen tukipalveluista** (esim. terveyskeskuksen vastaanotolla, tiloissa tai verkossa)?

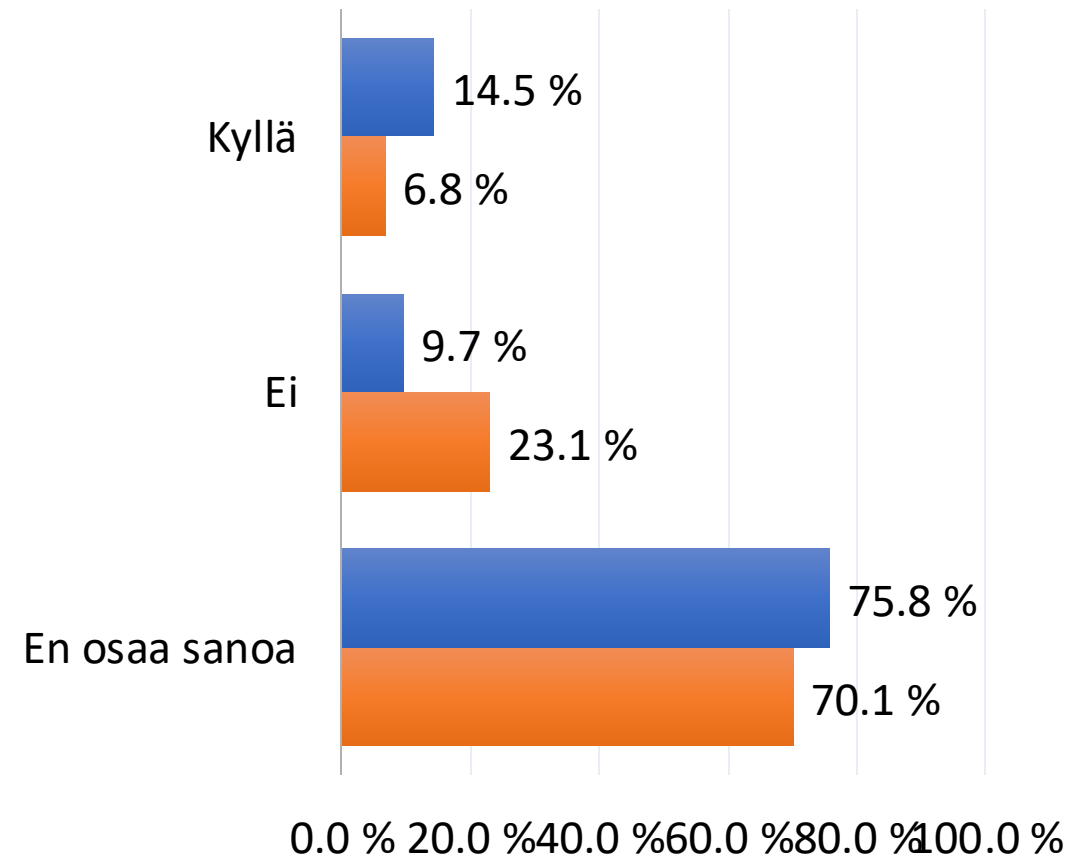
23. Saako kunnassasi helposti **tietoa tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön lopettamisen tukipalveluista** (esim. terveyskeskuksen vastaanotolla, tiloissa tai verkossa)?

24. Saako kunnassasi helposti tietoa **huumausaineiden vähentämisen ja käytön lopettamisen** tukipalveluista (esim. terveyskeskuksen vastaanotolla, tiloissa tai verkossa)?

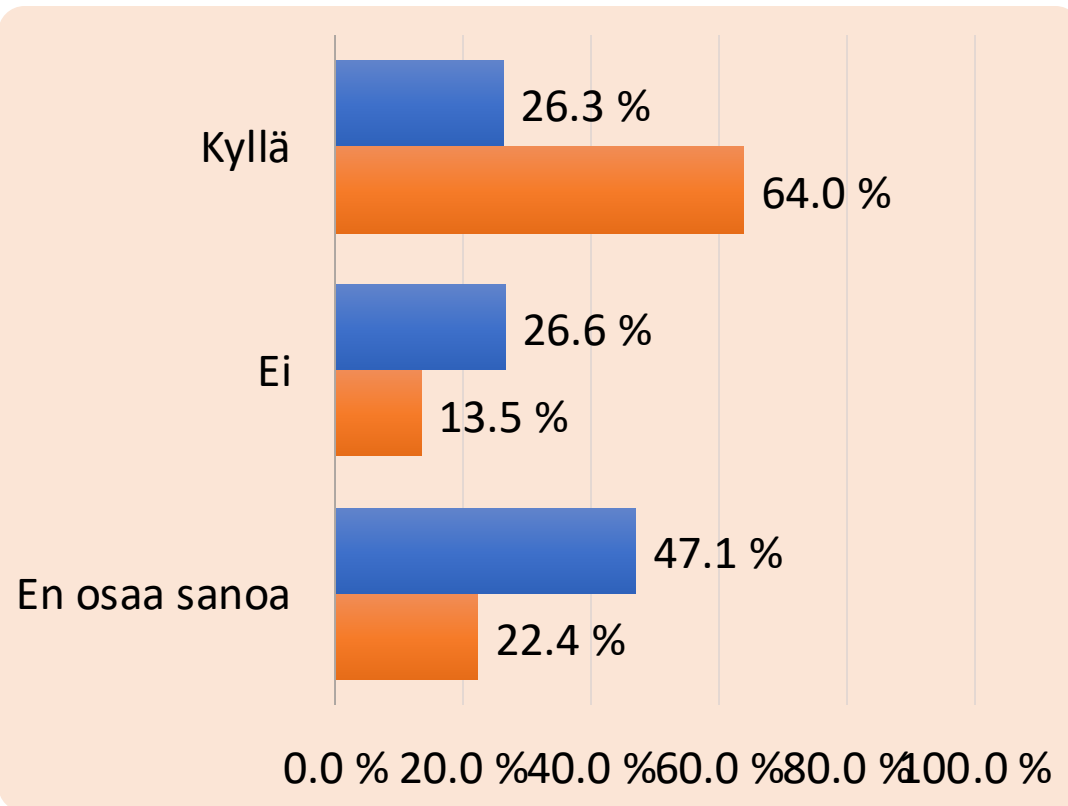

25. Saako kunnassasi helposti tietoa **rahapelaamisen vähentämisen tukipalveluista** (esim. terveyskeskuksen vastaanotolla, tiloissa tai verkossa)?

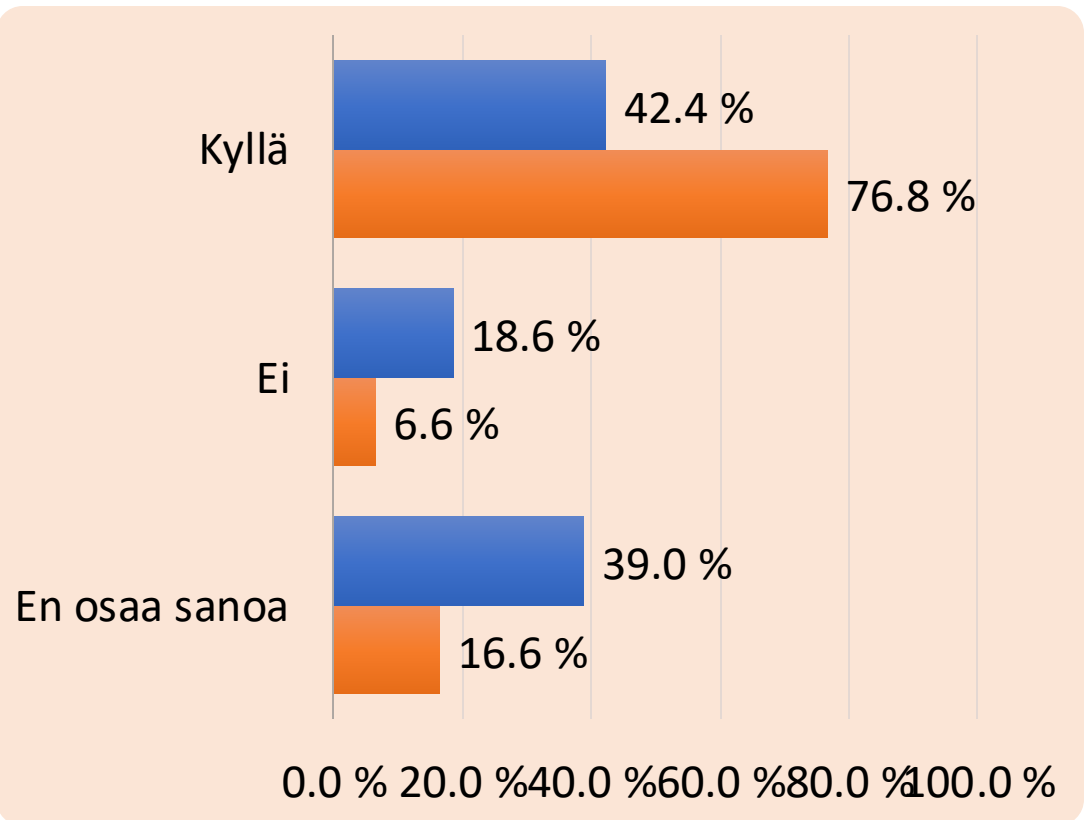

II Haittojen ehkäisy ja vähentäminen

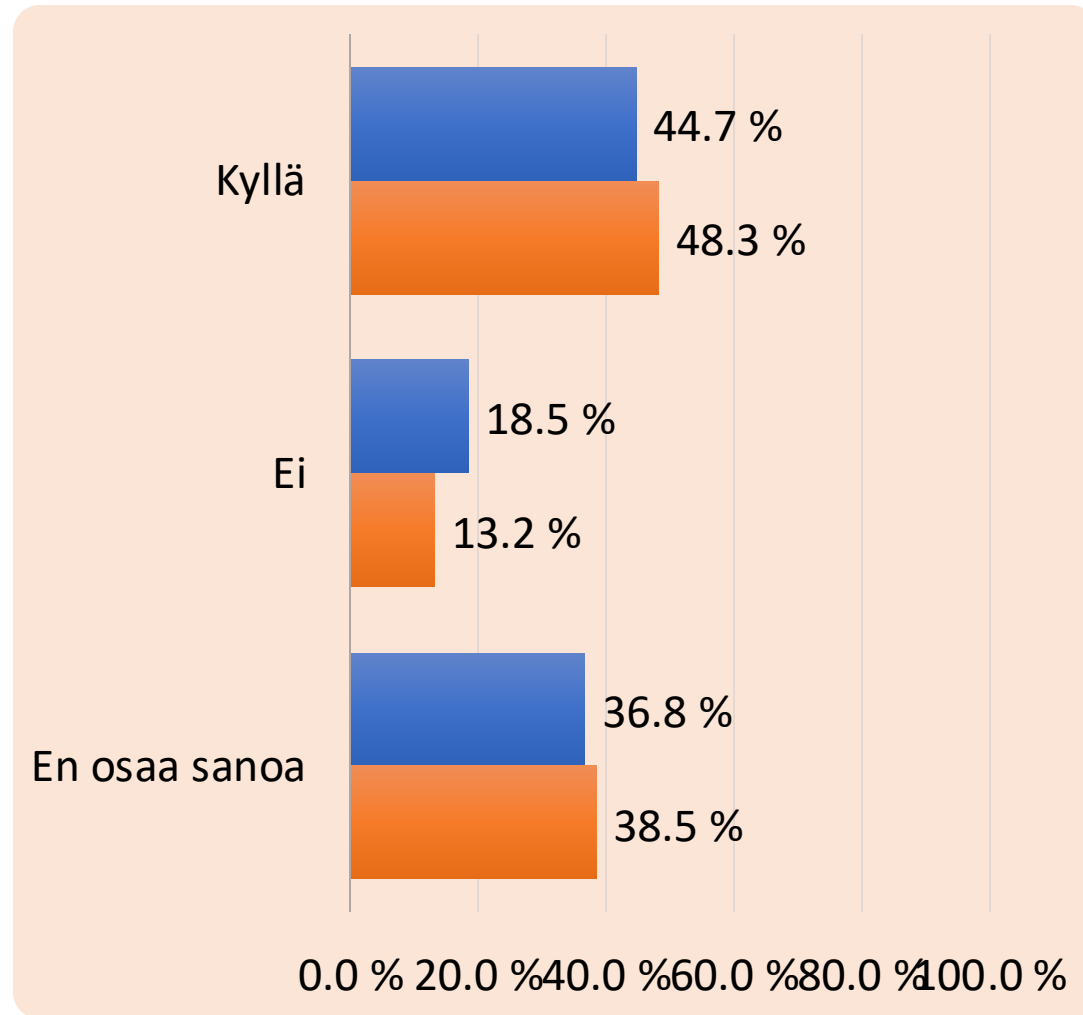
26. Käytetäänkö kunnassasi / alueella missä asut, **liikaa alkoholia**?

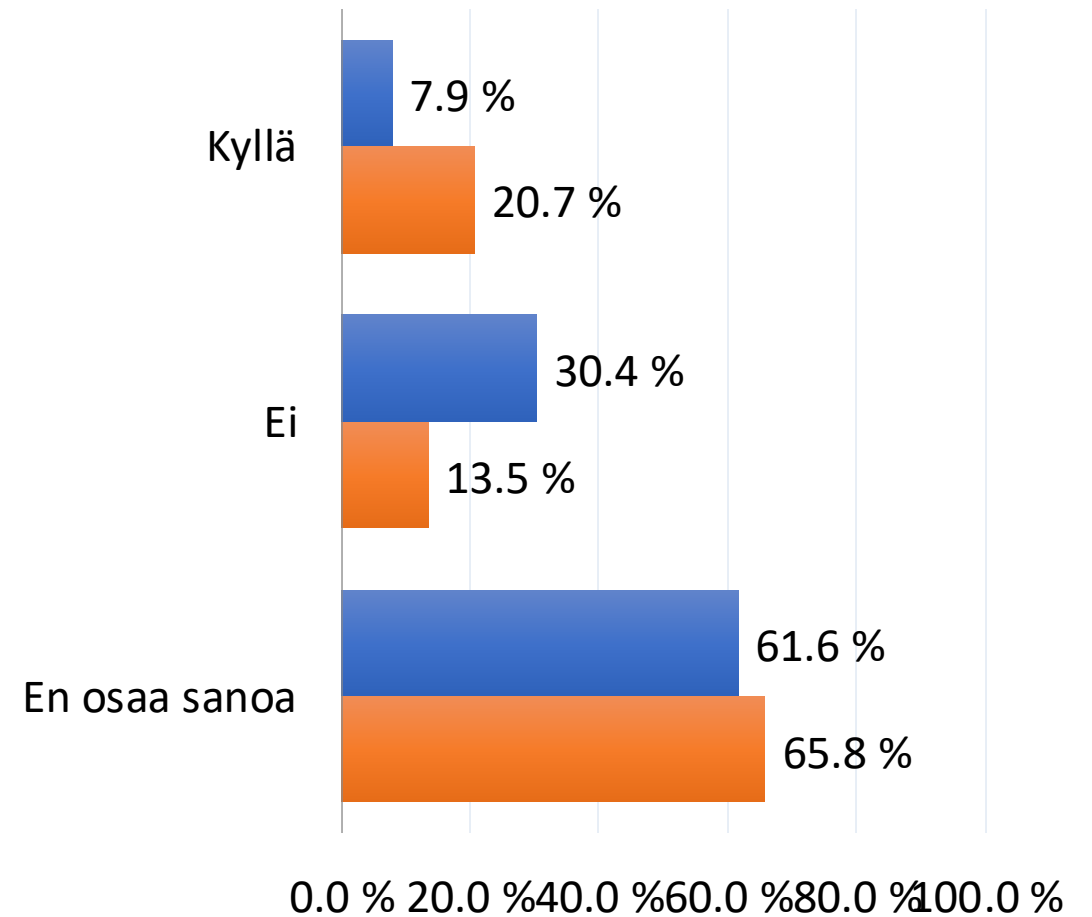
27. Käytetäänkö kunnassasi / alueella missä asut, liikaa **muita päihteitä**, kuin alkoholi

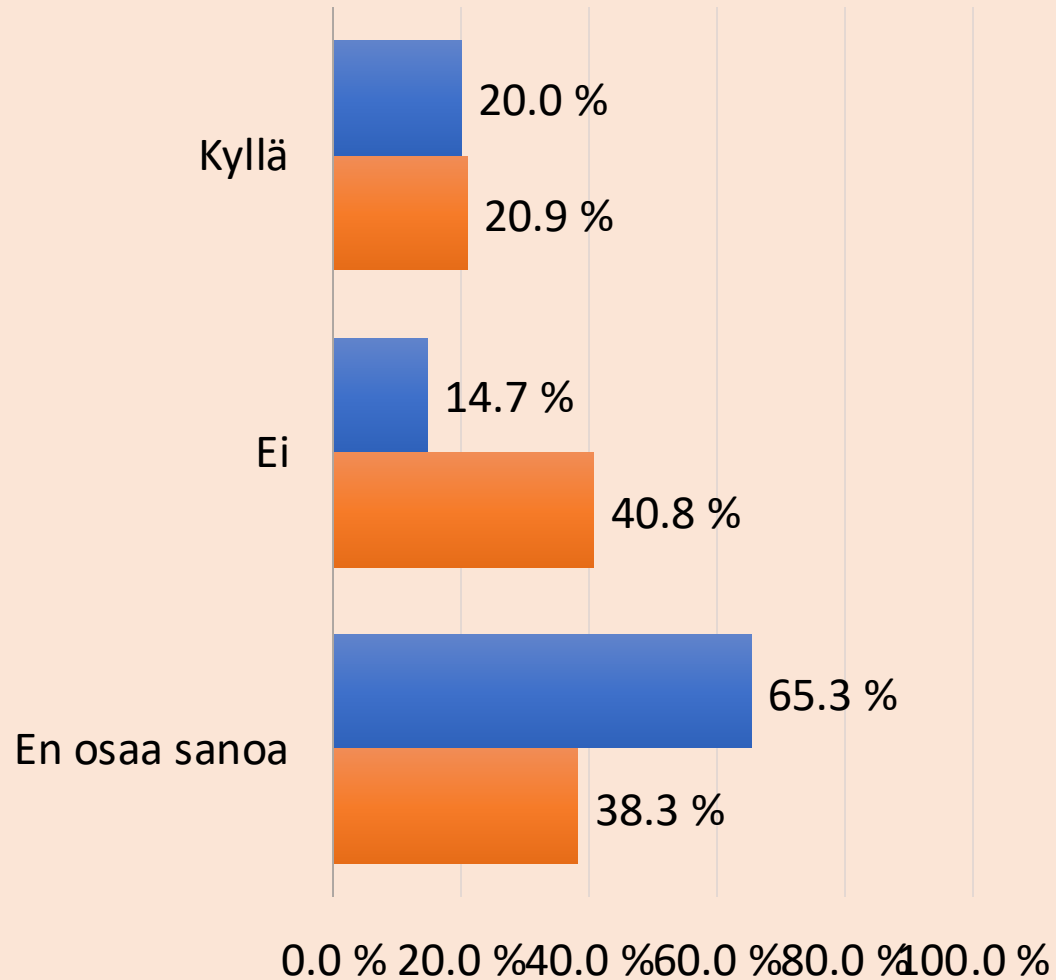
28. Käytetäänkö kunnassasi/alueella, missä asut liikaa **tupakka- ja nikotiinituotteita**?

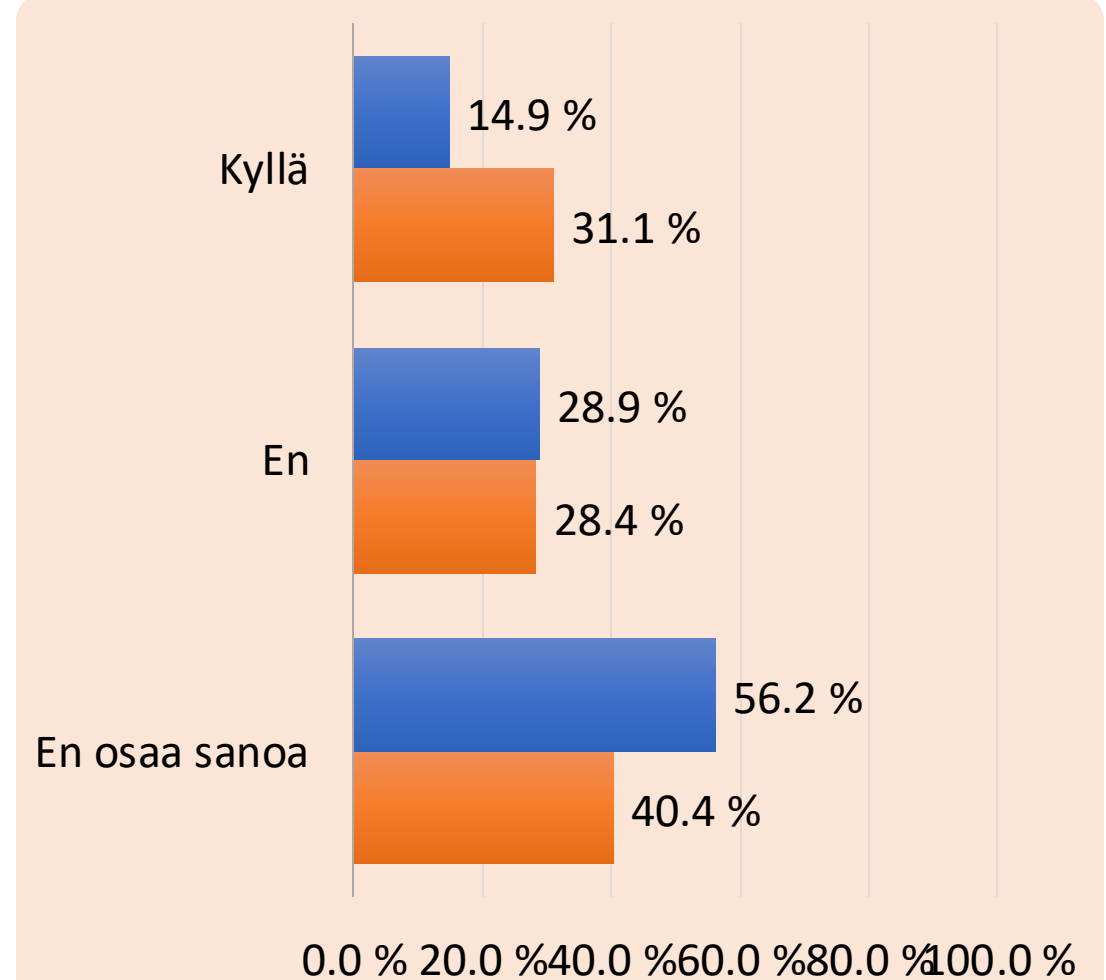
29. Käytetäänkö kunnassasi/alueella, missä asut liikaa **rahapelejä**?

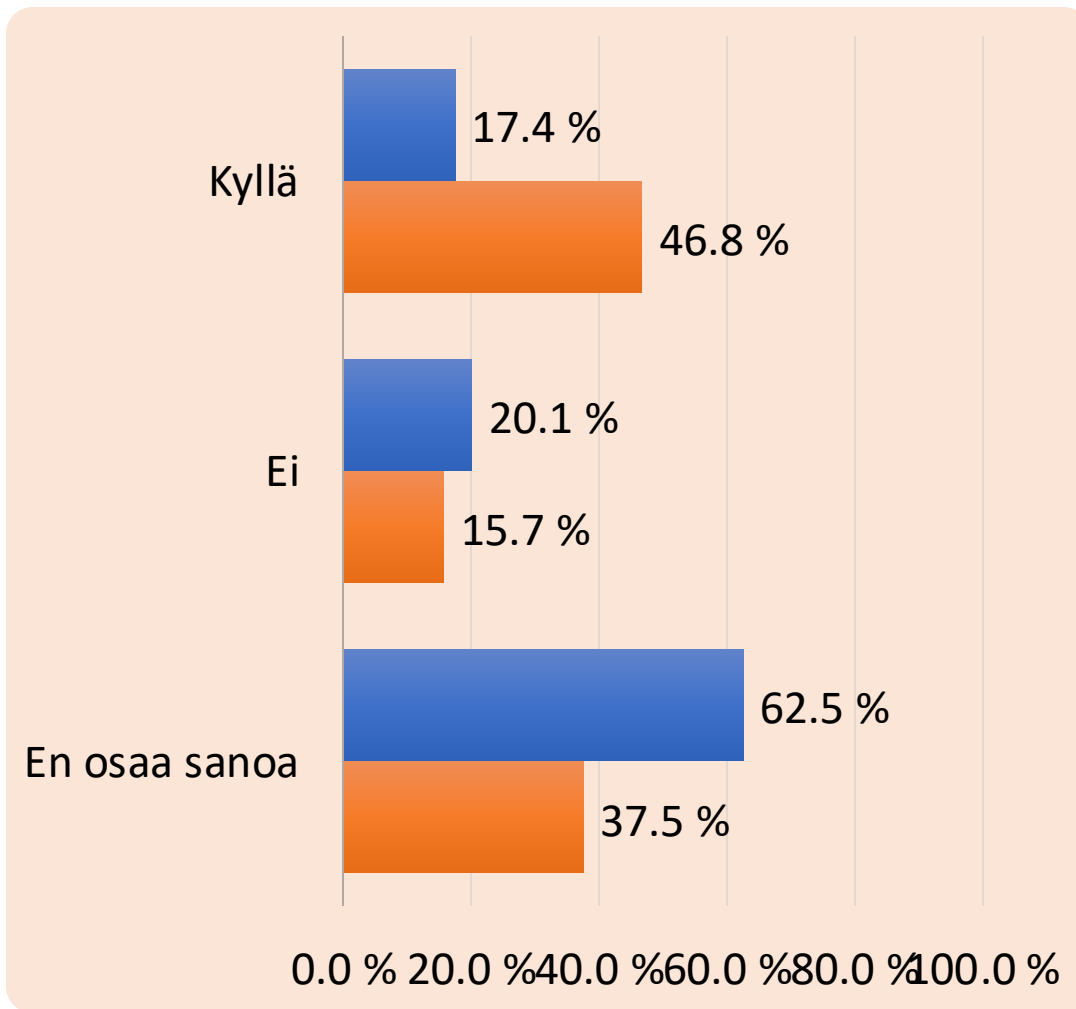
30. **Puututaanko työpaikoilla** mielestäsi riittävästi alkoholihaittoihin ja – ongelmiin?

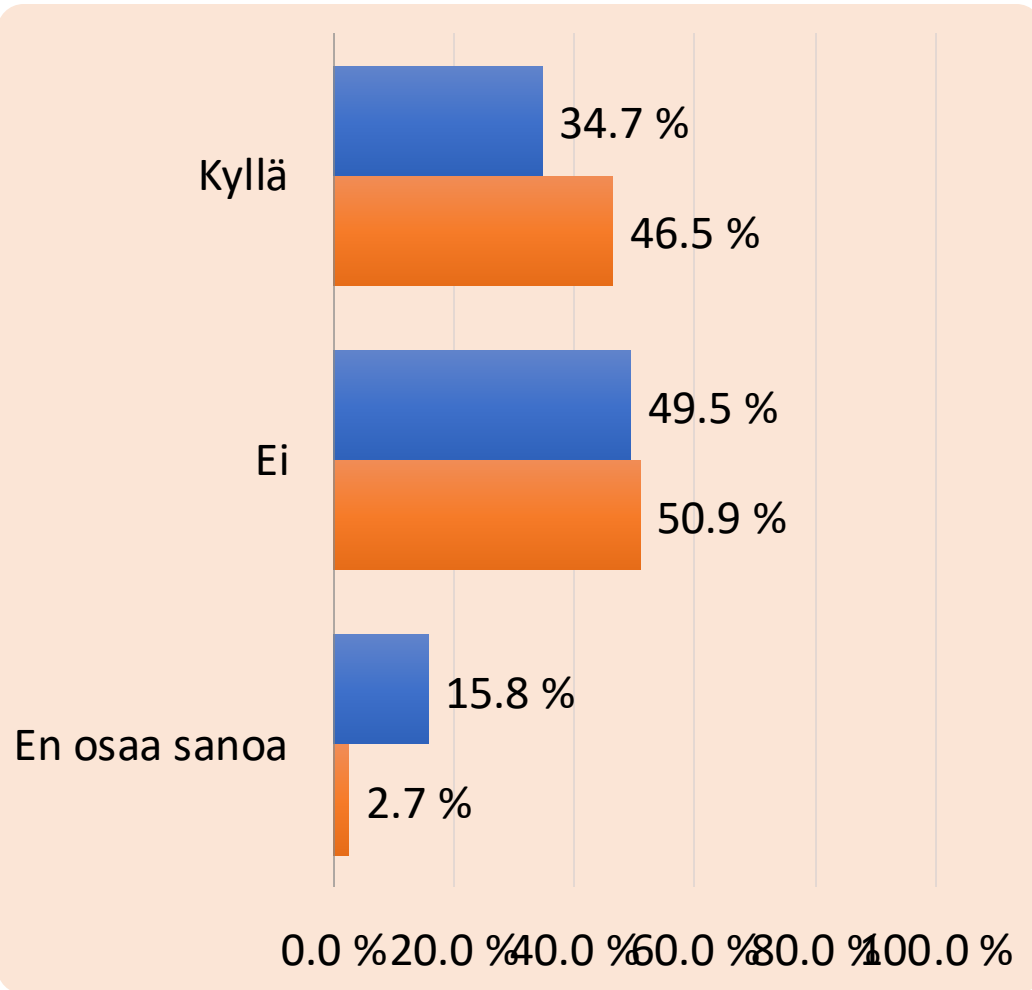
31. Oletko havainnut, että **ikäihmisten alkoholinkäyttö** on kunnassanne lisääntynyt?

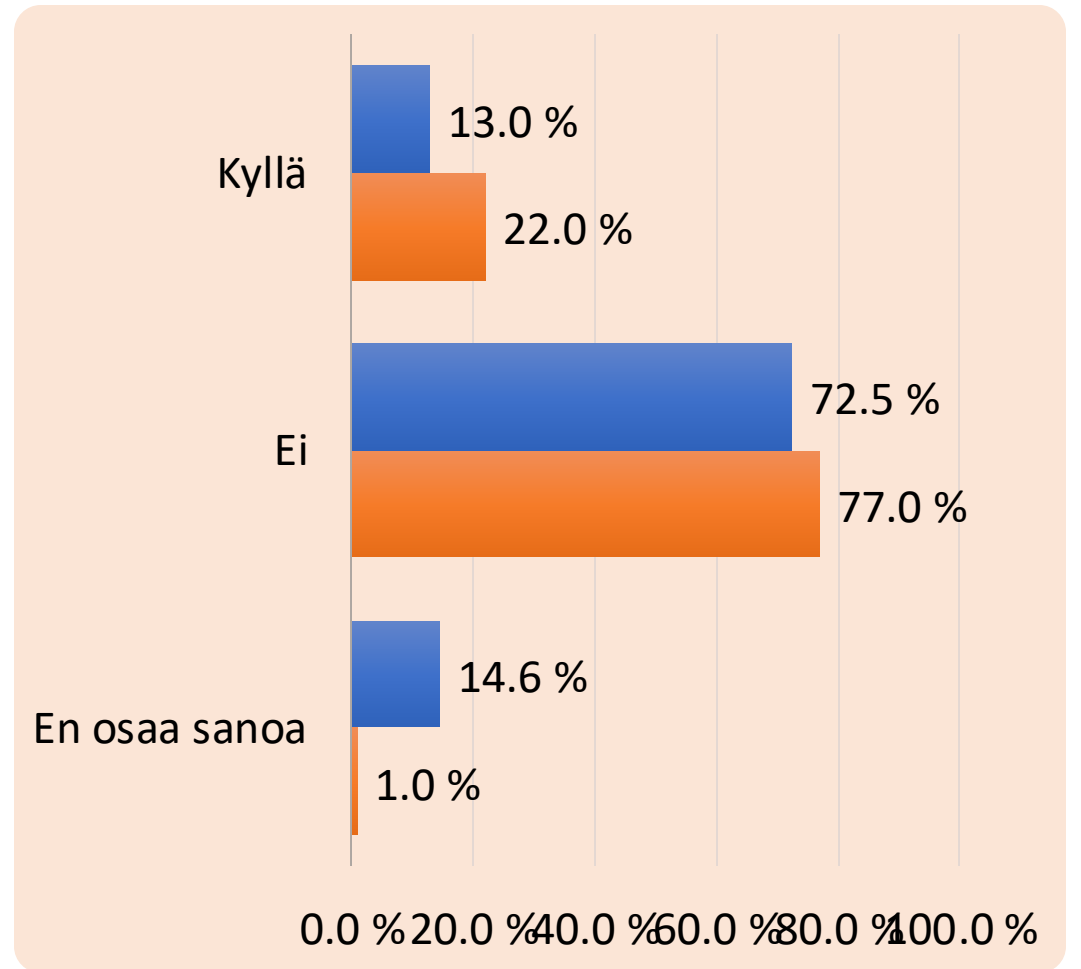
32. Suhtaudutaanko kunnassasi / alueella. missä asut, liian vapaasti humalajuomiseen?

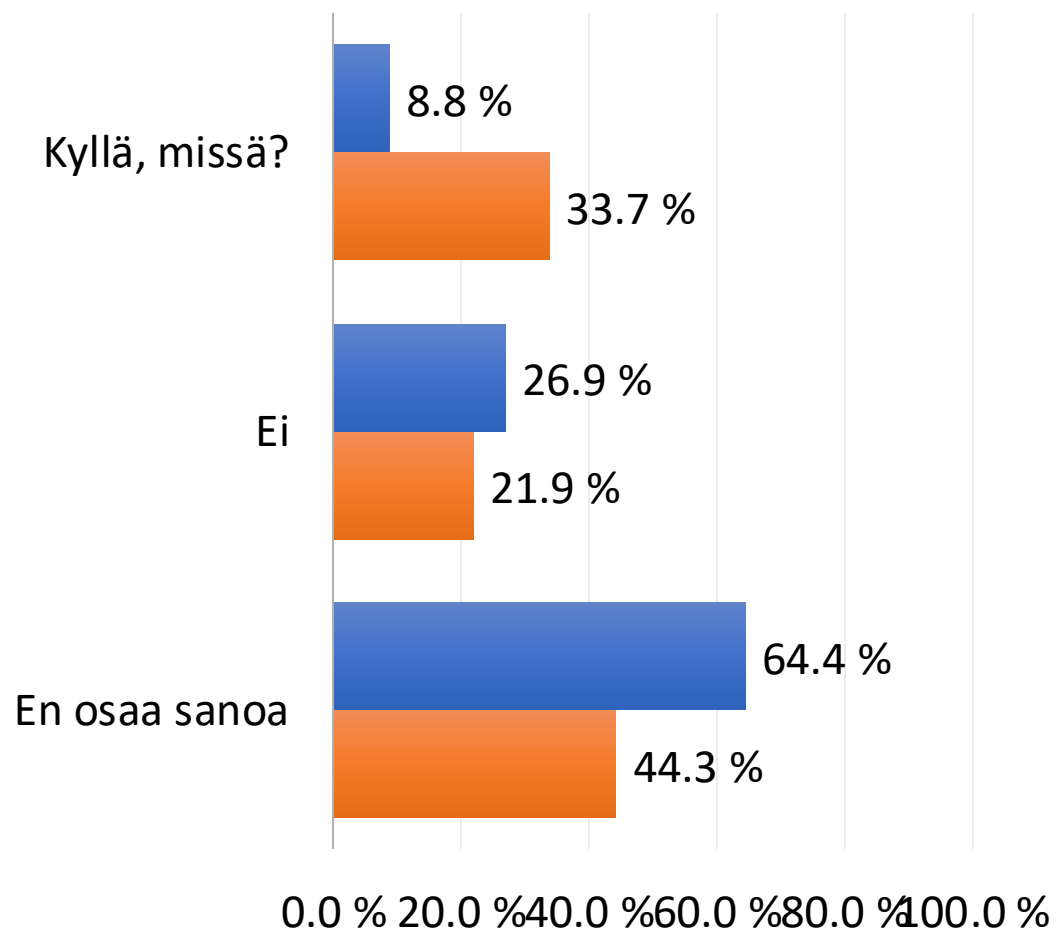
33. Oletteko viimeisen 12 kk:n aikana **pelännyt** kunnan kadulla tai muulla julkisella paikalla kohtaamiasi päihtyneitä?

34. Onko päihtynyt henkilö viimeisen 12 kk aikana ahdistellut tai kiusannut sinua kadulla tai julkisella paikalla?

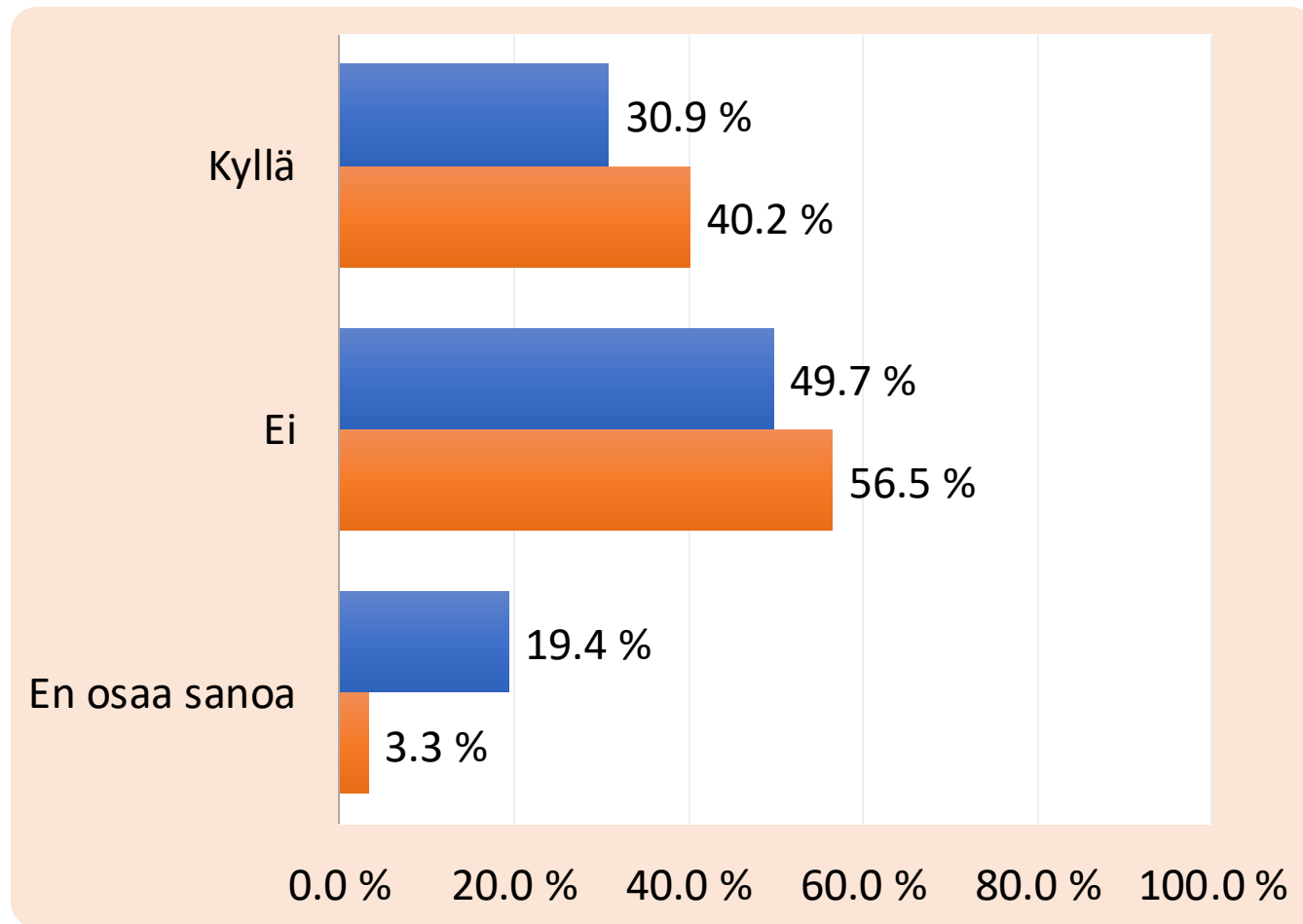
35. Olisiko **julkisella paikalla tapahtuvaa alkoholin** käyttöä tarpeen rajoittaa tietyillä alueilla kunnassanne kaupungin/kunnan omalla päätöksellä?

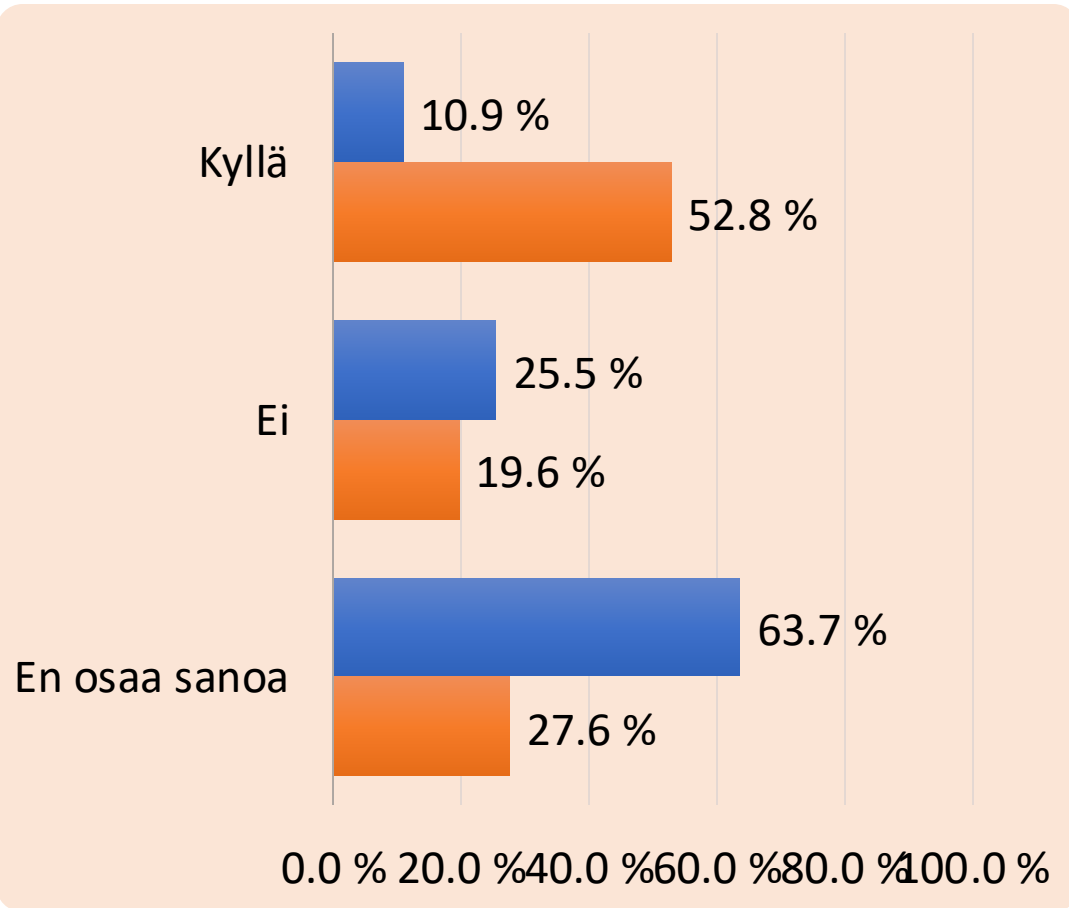
Missä?

- Kesusta /kadut, tori
- Lasten leikkipuistoissa /missä lapsia
- Puistoissa, Liikennepuisto
- Tietyt asuinalueet
- Rannat
- Kauppojen ja Alkon edustata
- Kaikilla julkisilla paikoilla.

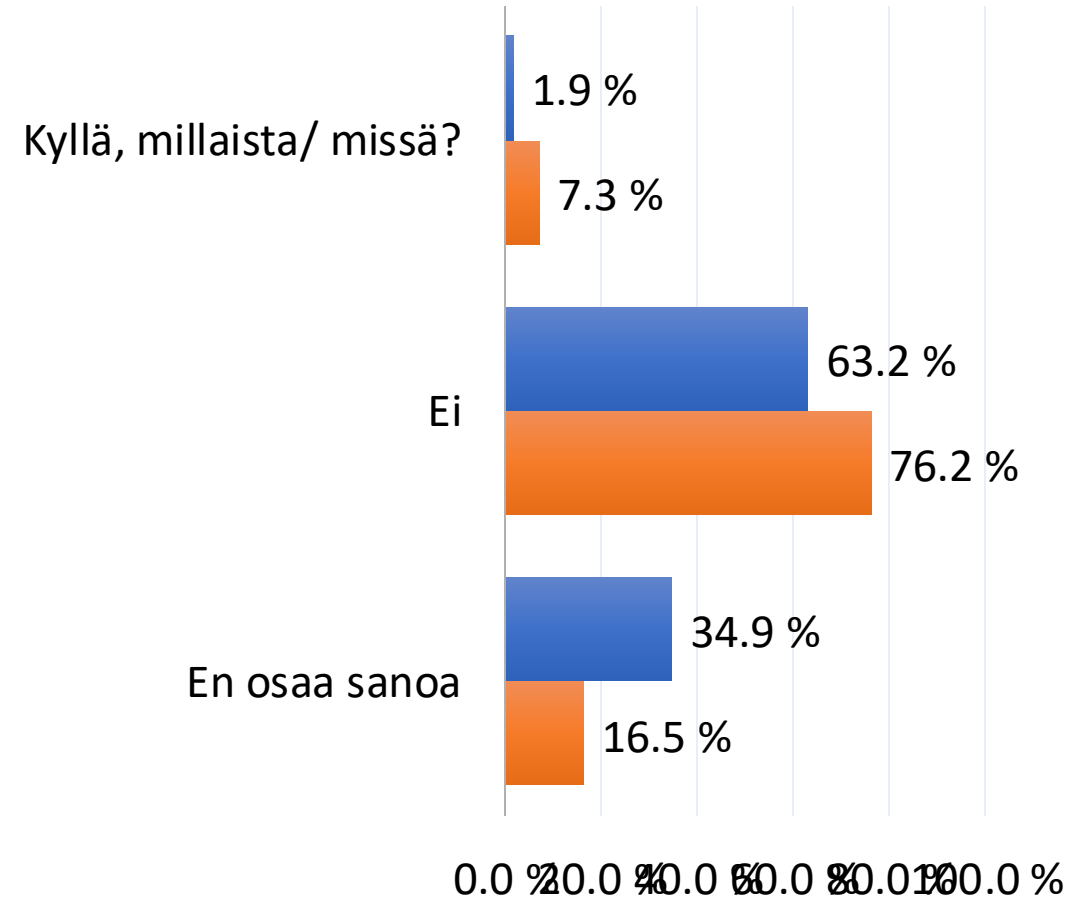
36. Oletko viimeisen 12 kk aikana **altistunut tupakansavulle** kadulla tai muulla julkisella paikalla niin, että olet kokenut siitä olleen sinulle haittaa?

37. Käyttäisitkö lakisääteistä mahdollisuuttasi kertoa mielipiteesi, mikäli oman kotisi välittömässä lähiympäristössä (sama, viereinen tai vastapäinen kiinteistö) **sijaitsevalle ravintolalle haettaisiin uutta anniskelulupaa** tai jatkoaikaa **terassianniskeluun**?

38. Ovatko **ravintoloiden pidentyneet anniskeluajat aiheuttaneet häiriötä** lähiympäristössäsi?

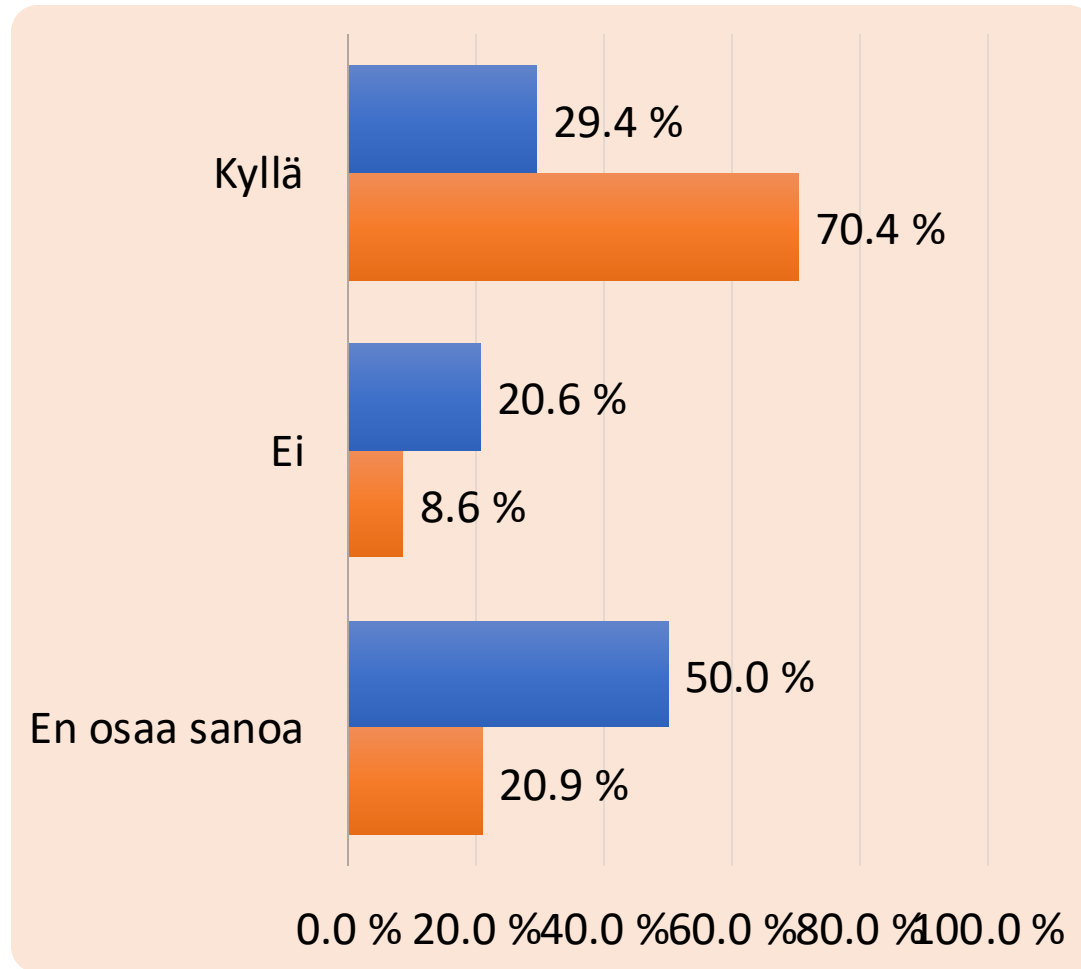

38. Ovatko ravintoloiden pidentyneet anniskeluajat aiheuttaneet häiriöitä lähiympäristössäsi?

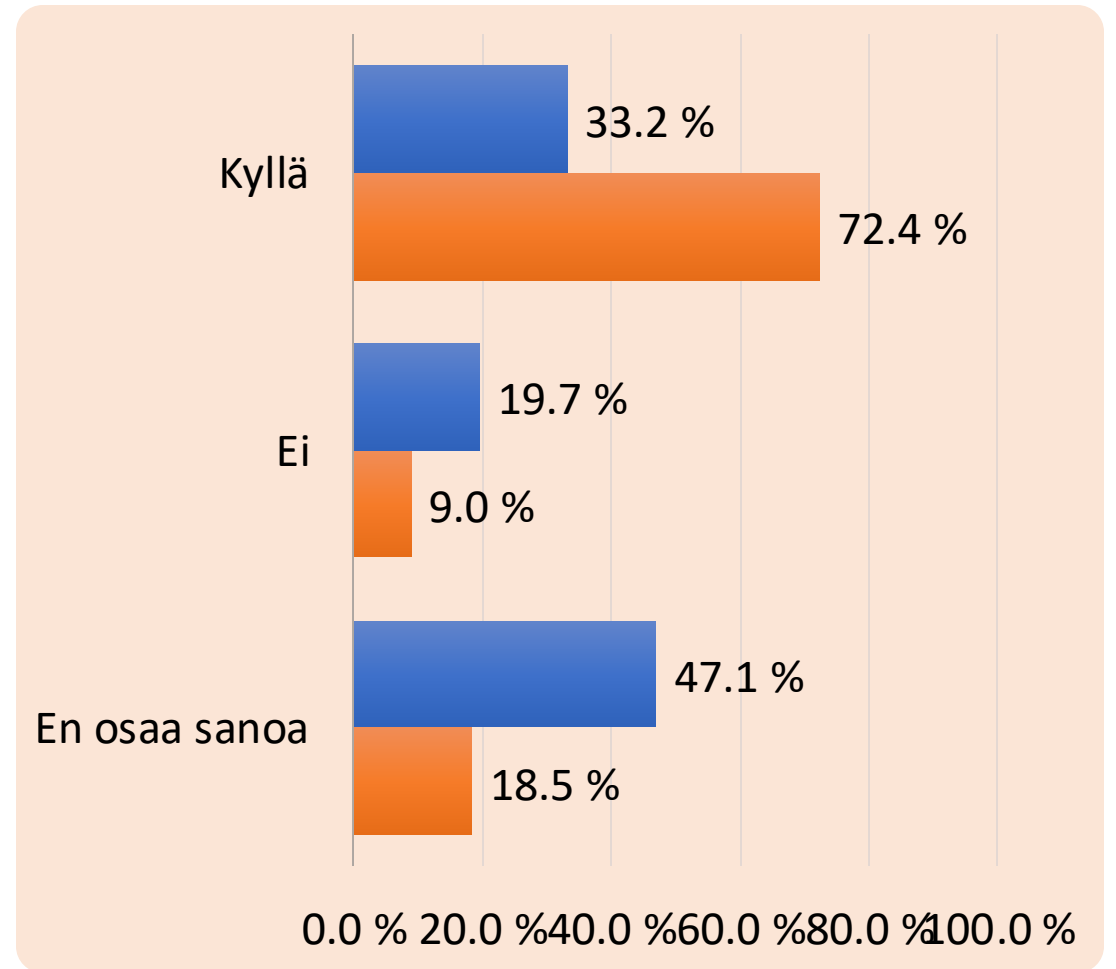
- Kyllä, millaista/missä?

- Ravintoloiden yhteydessä
- Aamuöinen örvellys ja huutaminen kadulla ja rappukäytävässä
- Väkivaltaa, ilkivaltaa, rikoksia. Häiriökäyttäytymistä.
- Onnettomuuksia, jotka vaatineet sairaalahoitoa festivaalien yhteydessä
- Kiinteistöjen seinien töhriminen lisääntynyt viime aikoina hurjasti.
- Rikottu näyteikkuna

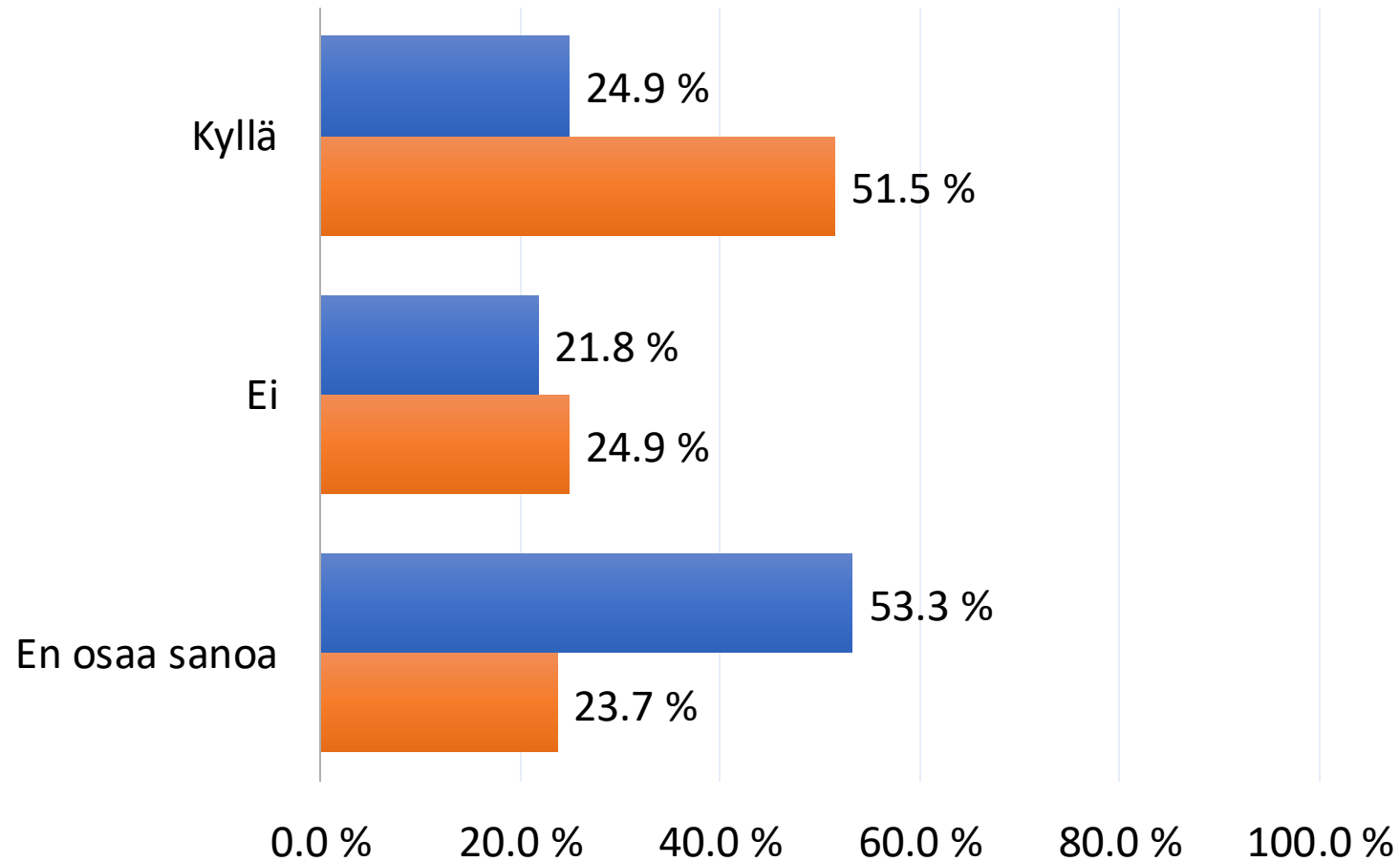
39. Tulisiko alkoholin myyntiin henkilölle, joka on selvästi päihtynyt suhtautua kuntasi ravintoloissa nykyistä tiukemmin?

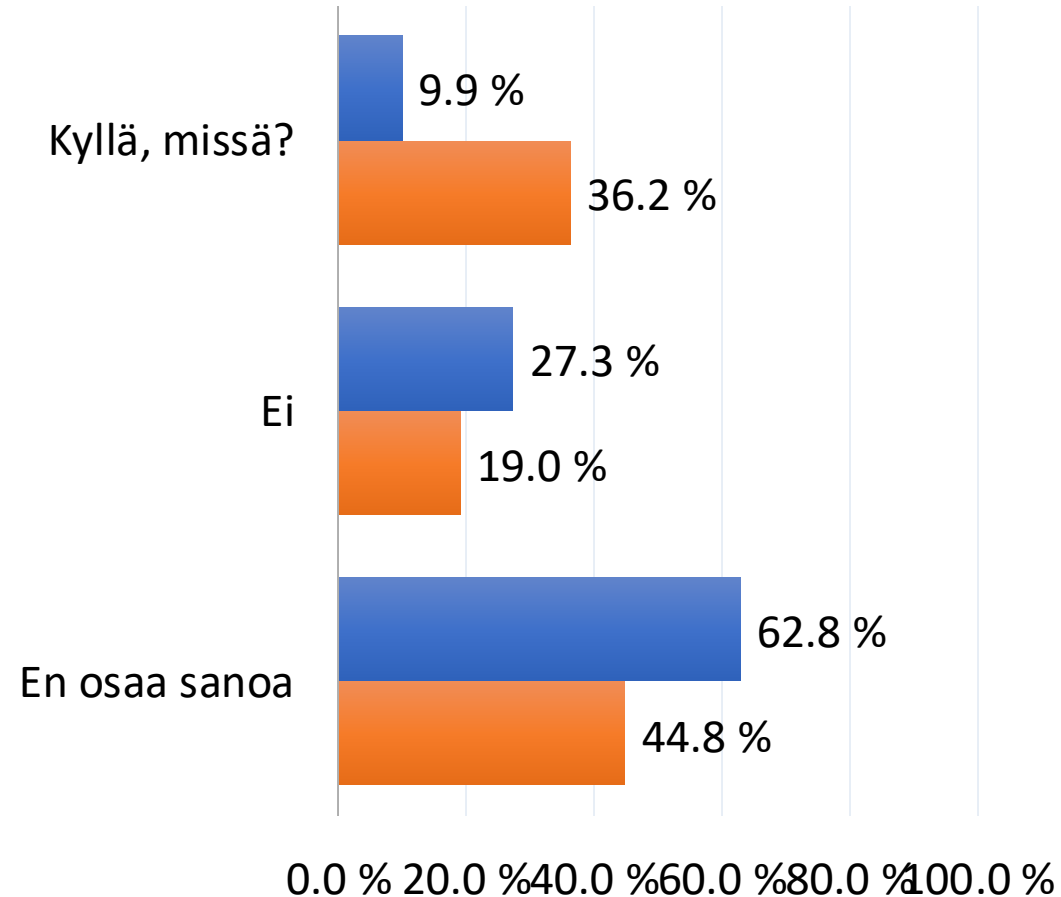
40. Tulisiko alkoholin myyntiin henkilölle, joka on selvästi päihtynyt suhtautua kuntasi kaupoissa, huoltoasemilla ja kioskeillanykyistä tiukemmin?

41. Tulisiko kunnan linjata, että alkoholijuomien **mainontaa rajoitetaan** kunnan järjestämissä tilaisuuksissa ja kunnan tiloissa (esim. jäähalleissa, bussipysäkeillä)?

42. Tulisiko kunnassasi rajoittaa rahapelimainontaa paikoissa, joissa on erityisen paljon **alaikäisiä**?

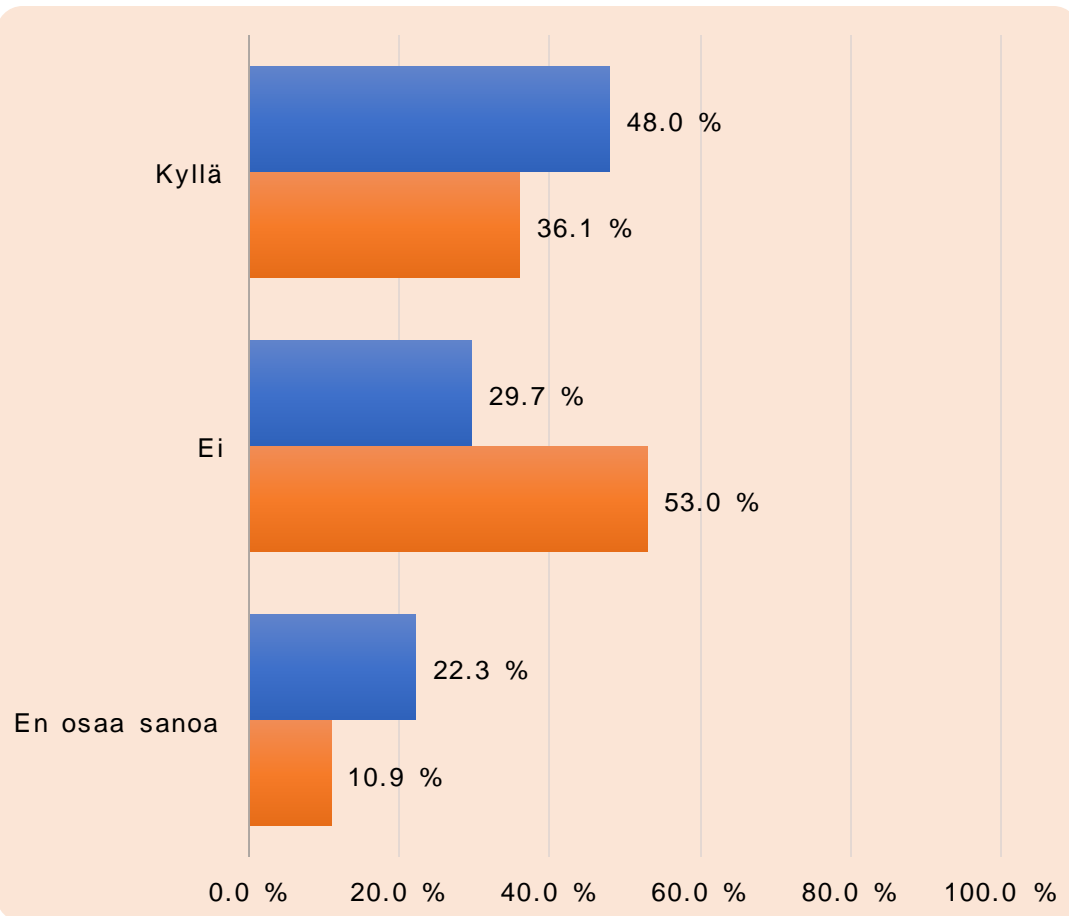
Missä ?

- ✓ Kaupoissa yleisin
- ✓ Kioskeissa
- ✓ Huoltoasemilla
- ✓ Baarissa
- ✓ Liikuntapaikoissa
- ✓ Pikaruokaravintolassa
- ✓ Koulun ja harrastustoimintojen läheisyydessä
- ✓ Linja-autopysäkeillä/ odotustilassa
- ✓ Somessa
- ✓ Yleisötapahtumien yhteydessä

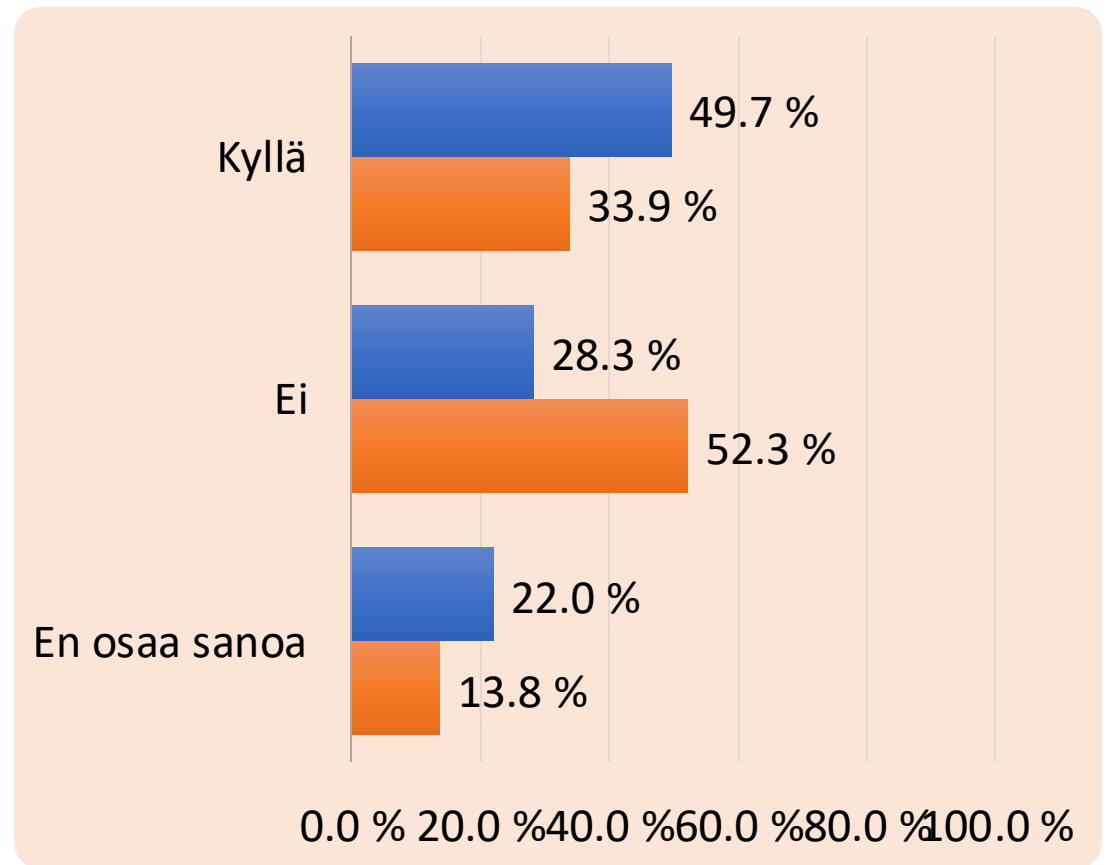
- ✓ Kaikkialla

III Alaikäisten päihteiden ja tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö sekä rahapelaaminen kunnassasi / asuinalueellasi

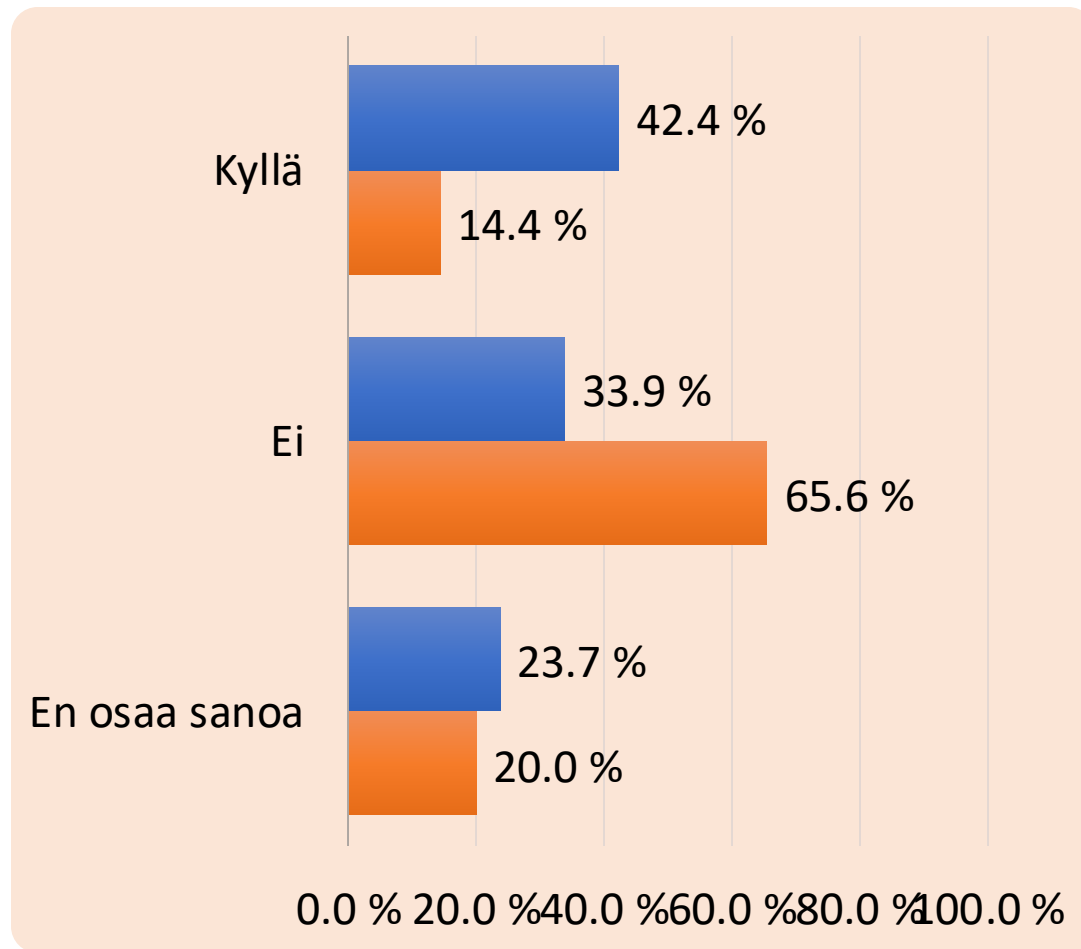
44. Oletteko havainnut kunnassasi **alkoholin välittämistä alaikäisille** viimeisen 12 kuukauden aikana?

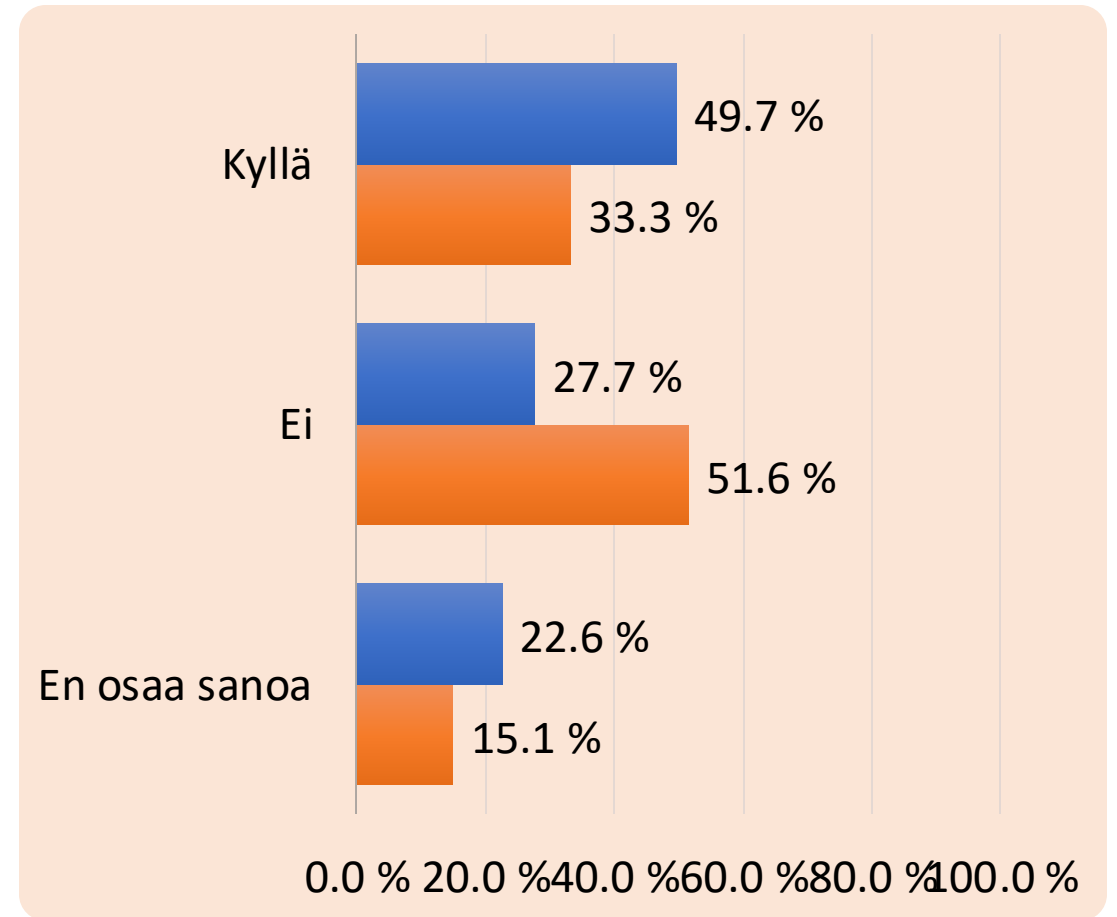
45. Oletteko havainnut kunnassasi **savukkeiden välittämistä** alaikäisille viimeisen 12 kuukauden aikana?

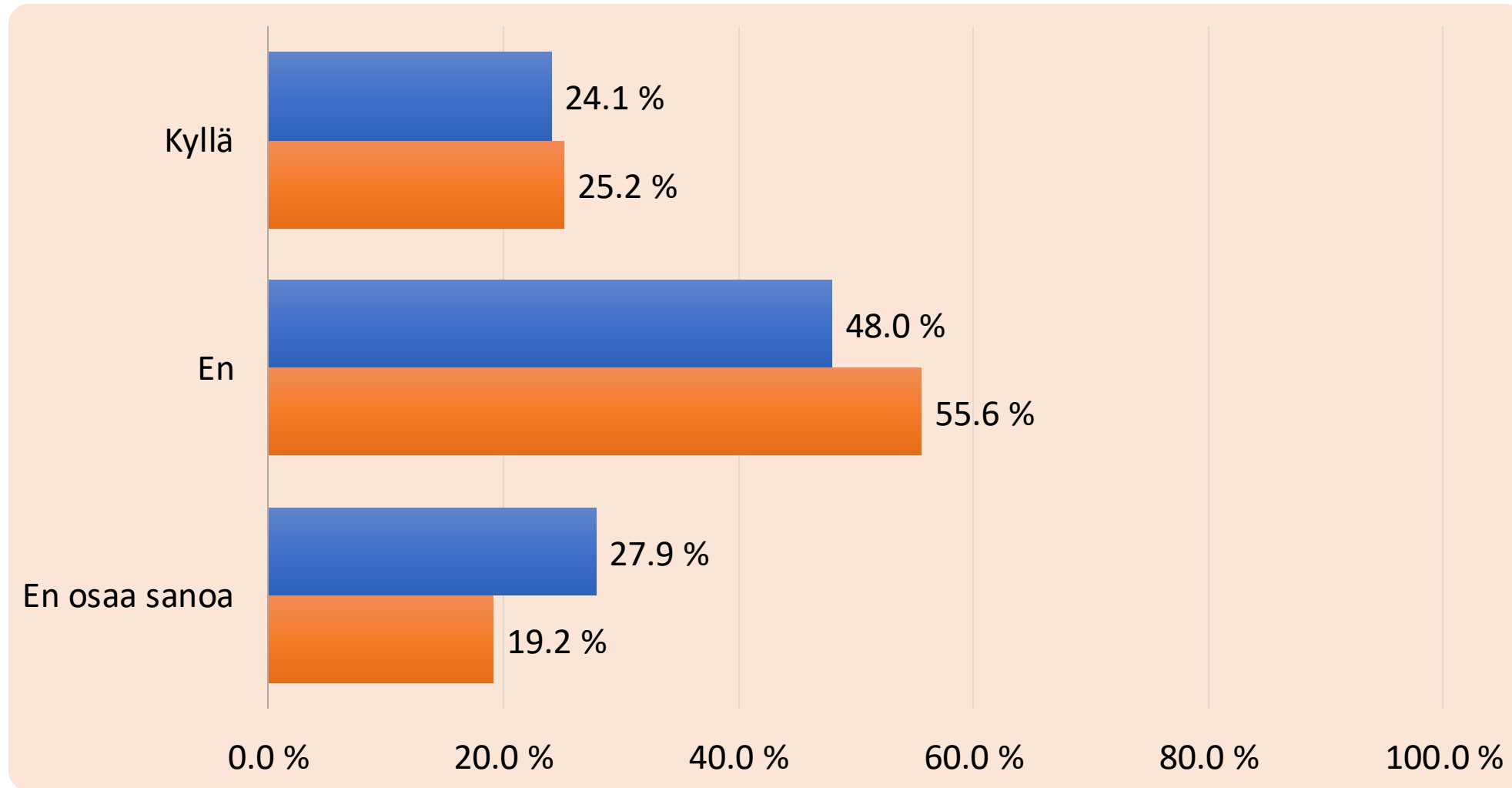
46. Oletteko havainnut kunnassasi **sähkösavukkeidenvälittämistä** alaikäisille viimeisen 12 kuukauden aikana?

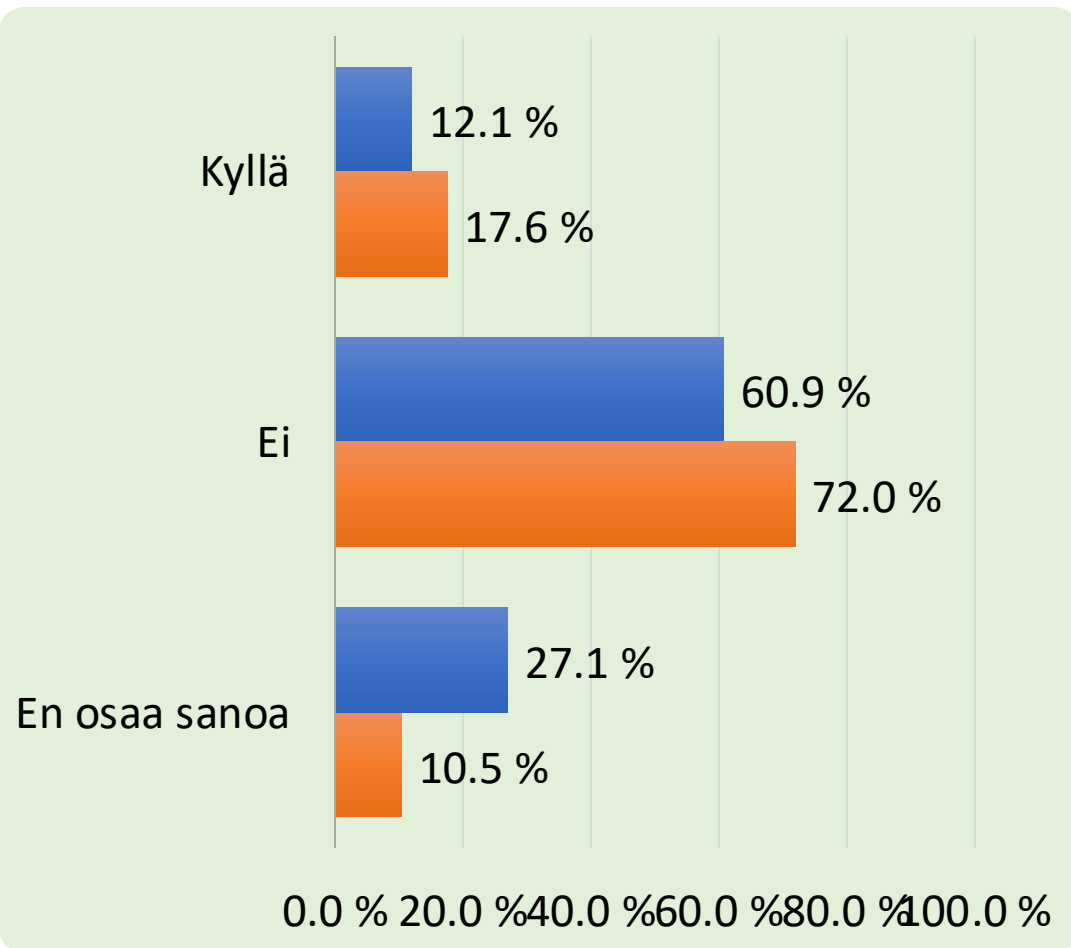
47. Oletteko havainnut kunnassasi **nuuskan välittämistä** alaikäisille viimeisen 12 kuukauden aikana?

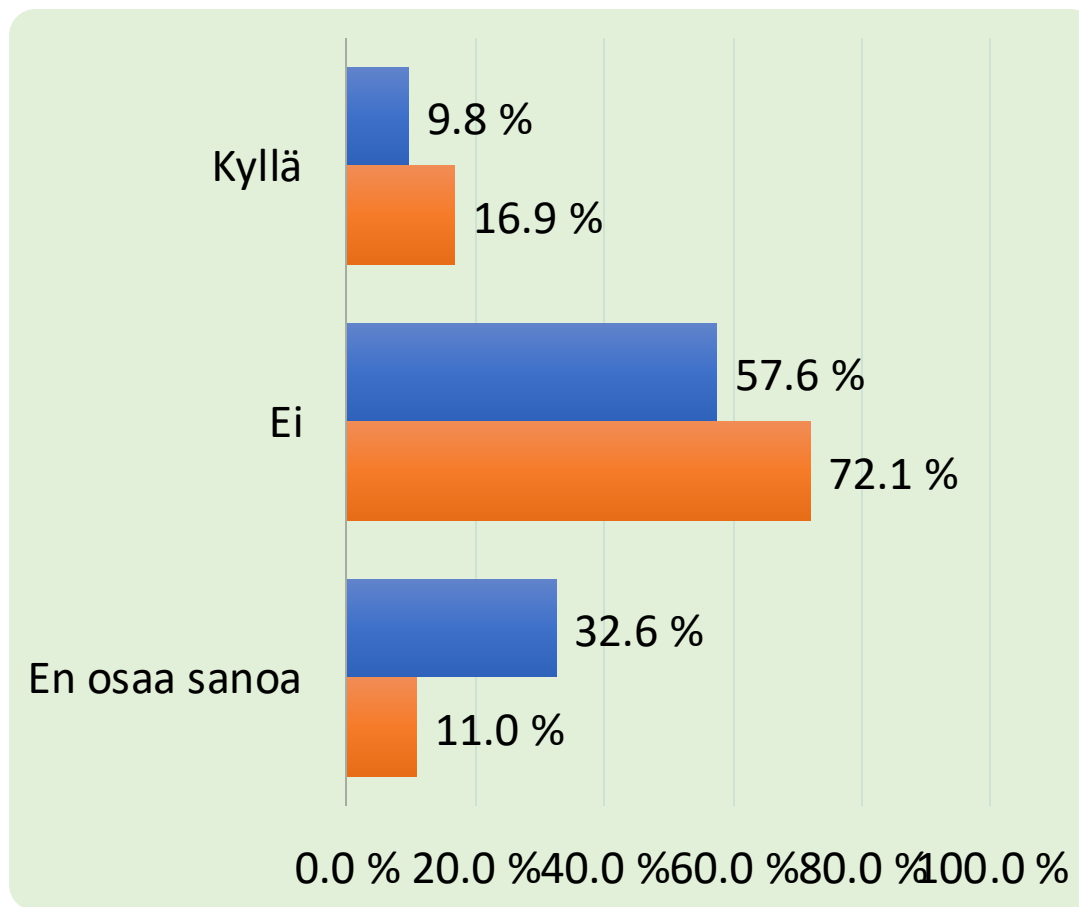
48. Oletko havainnut kunnassasi **huumeiden välittämistä** alaikäisille viimeisen 12 kuukauden aikana?

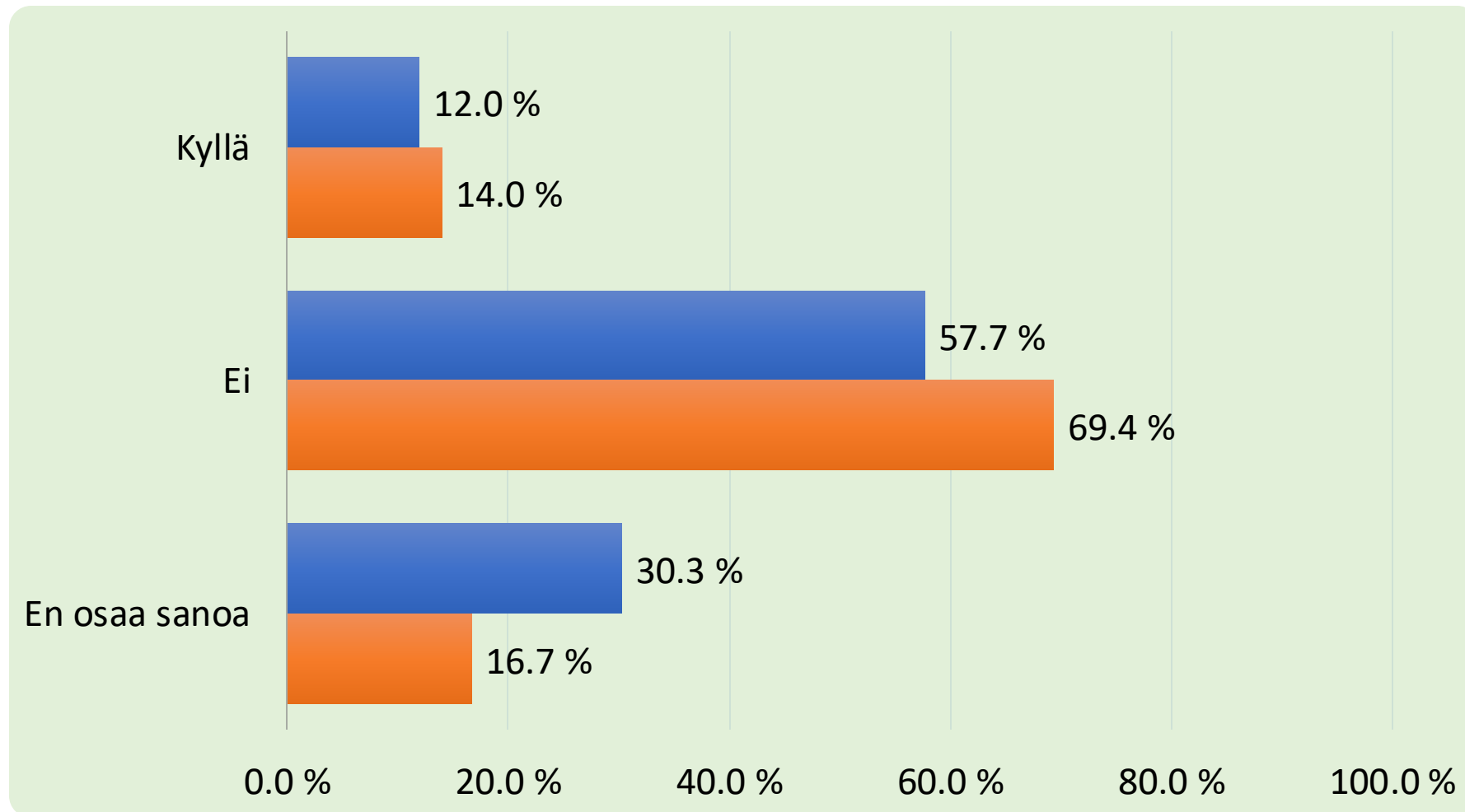
49. Oletteko havainnut kunnassasi viimeisen 12 kuukauden aikana tilanteita, joissa myyjä ei ole tarkastanut nuorelta näyttävän **alkoholin ostajan ikää**?

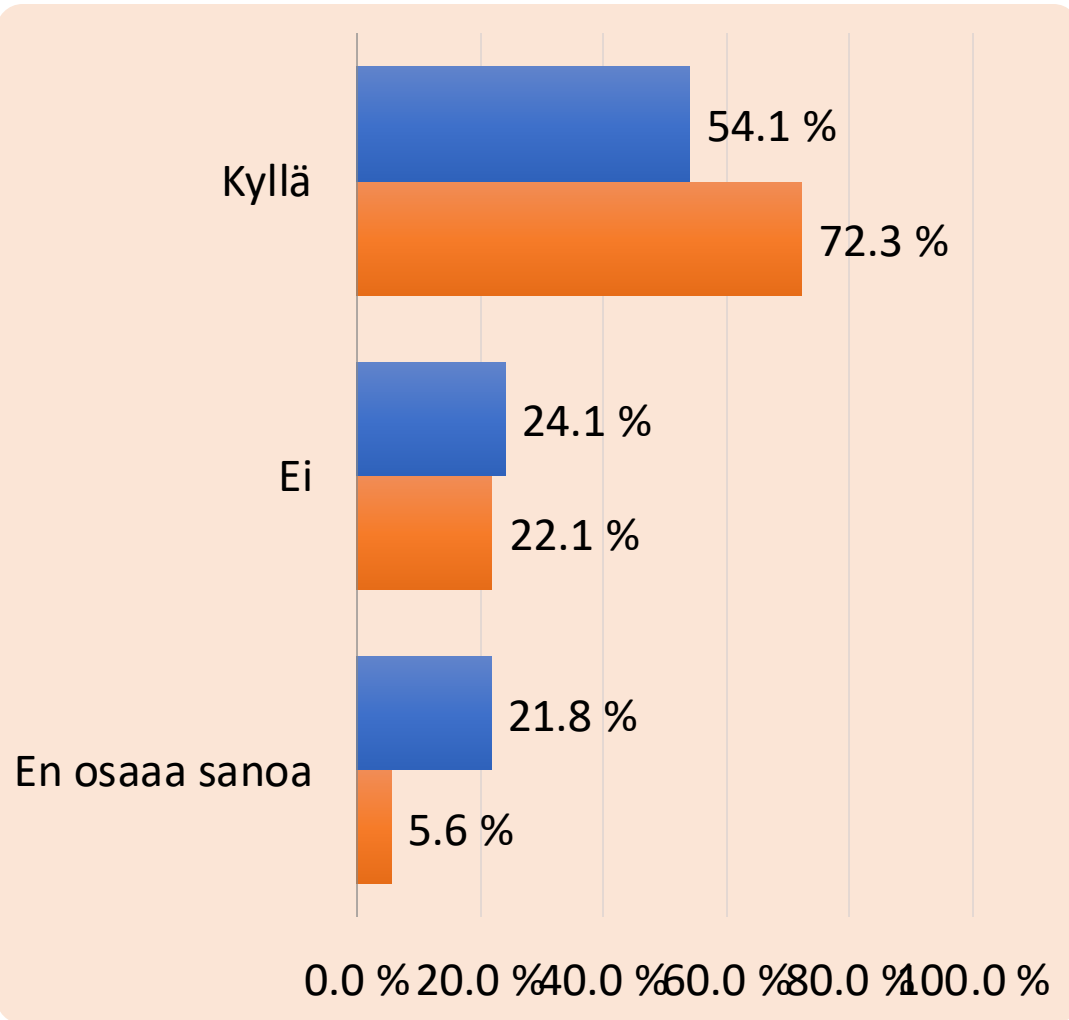
50. Oletteko havainnut kunnassasi viimeisen 12 kuukauden aikana tilanteita, joissa myyjä ei ole tarkastanut nuorelta näyttävän **tupakka- ja nikotiinituotteen** ostajan ikää?

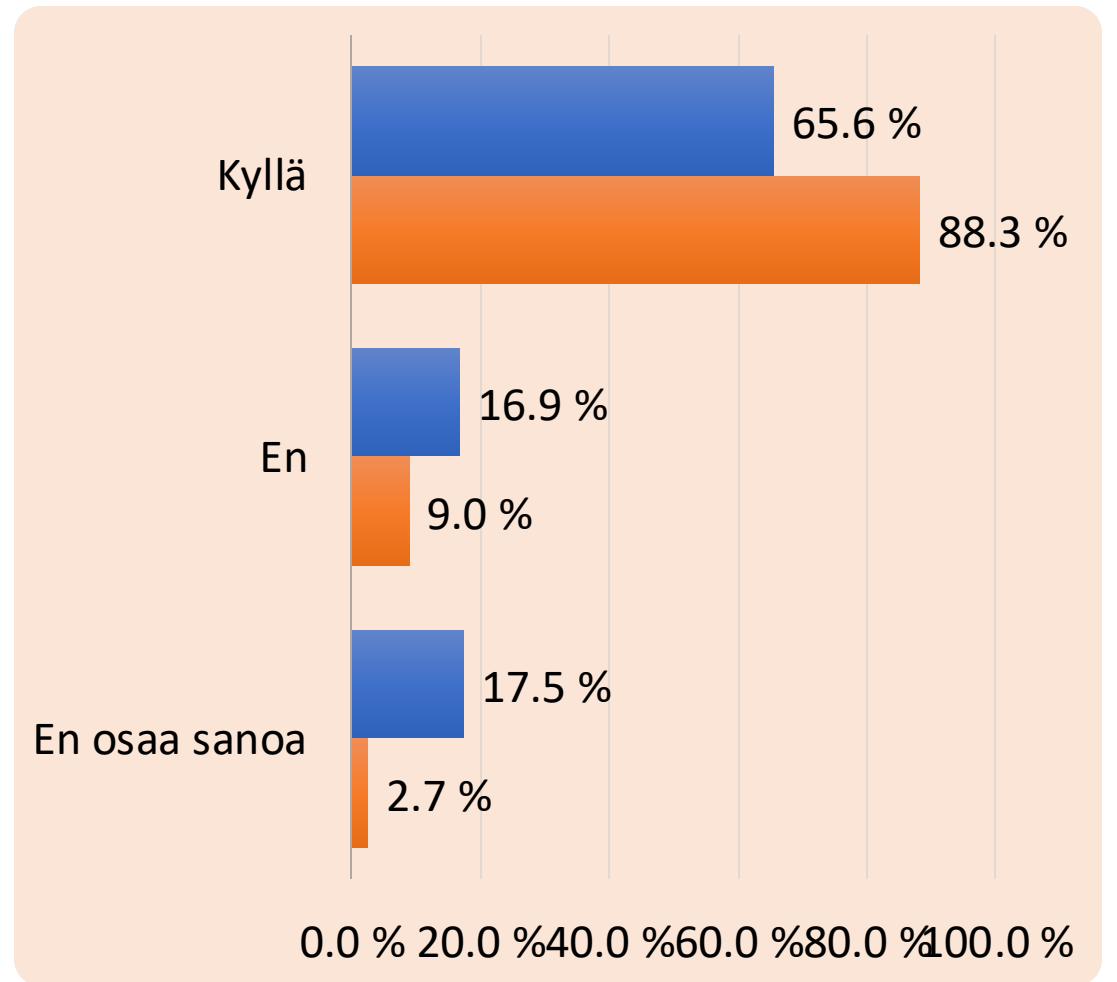
51. Oletteko havainnut kunnassasi viimeisen 12 kuukauden aikana tilanteita, joissa myyjä ei ole tarkastanut nuorelta näyttävän rahapelejä pelaavan ja ostavan ikää?

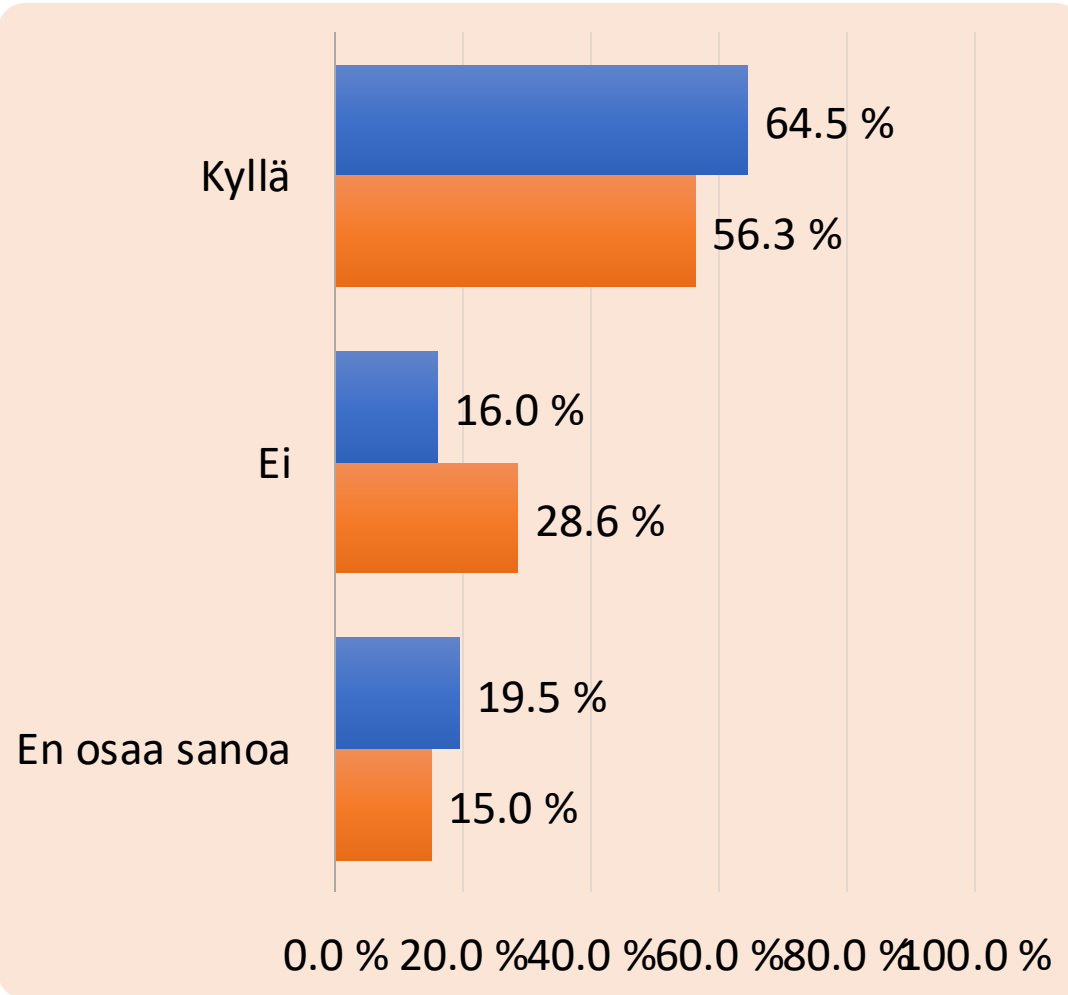
52. Oletko havainnut kunnassasi viimeisen 12 kuukauden aikana **alaikäisten alkoholin käyttöä**?

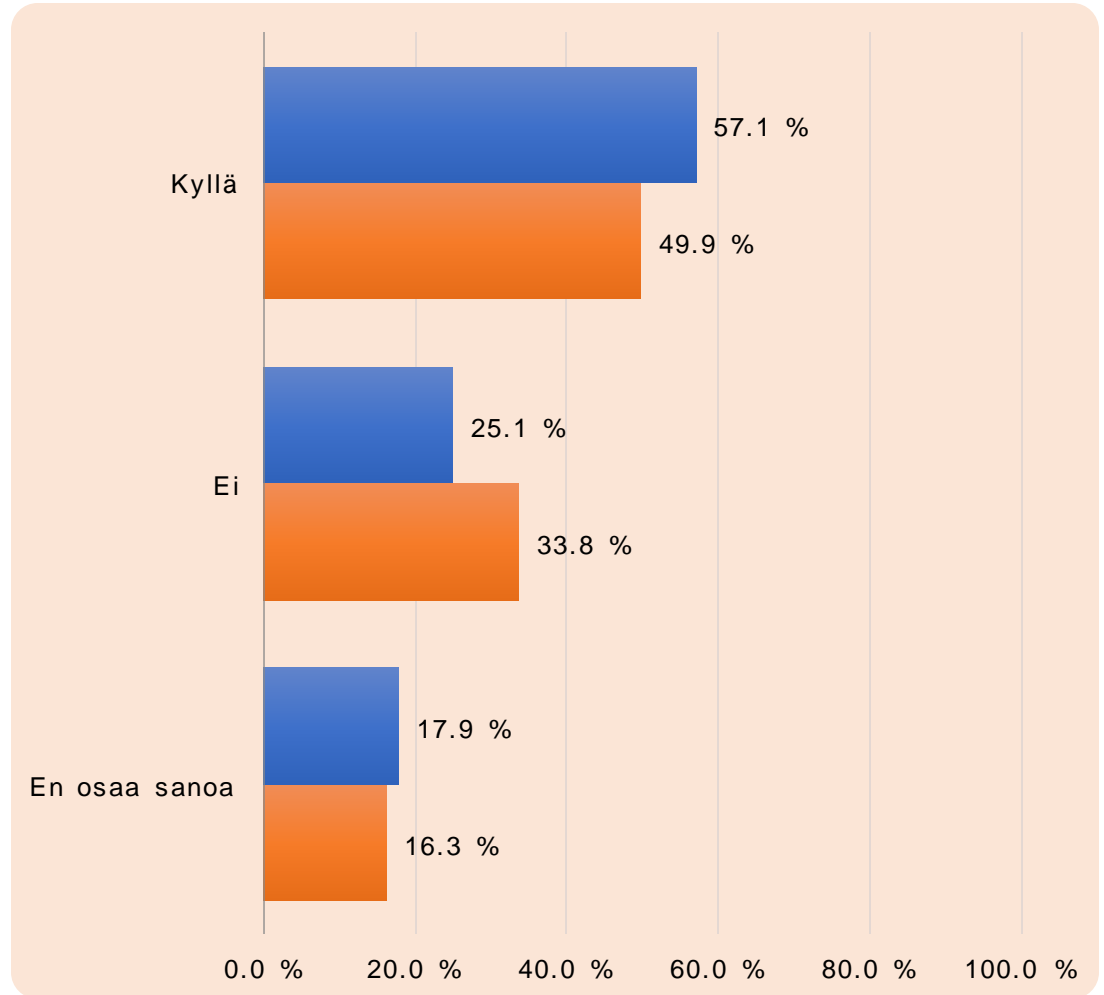
53. Oletko havainnut kunnassasi viimeisen 12 kuukauden aikana **alaikäisten tupakoimista** ?

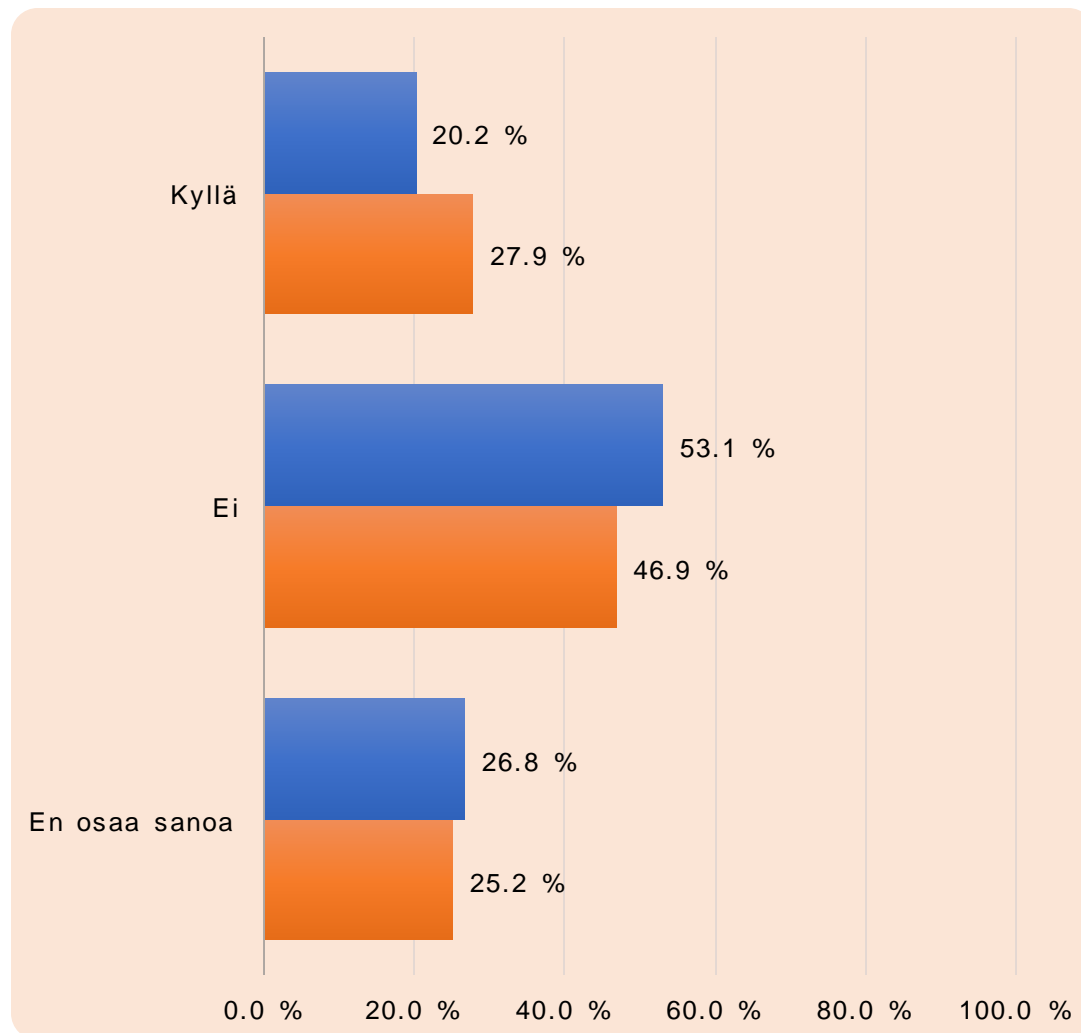
54. Oletteko havainnut kunnassasi **alikäisten nuuskaamista** viimeisen 12 kuukauden aikana?

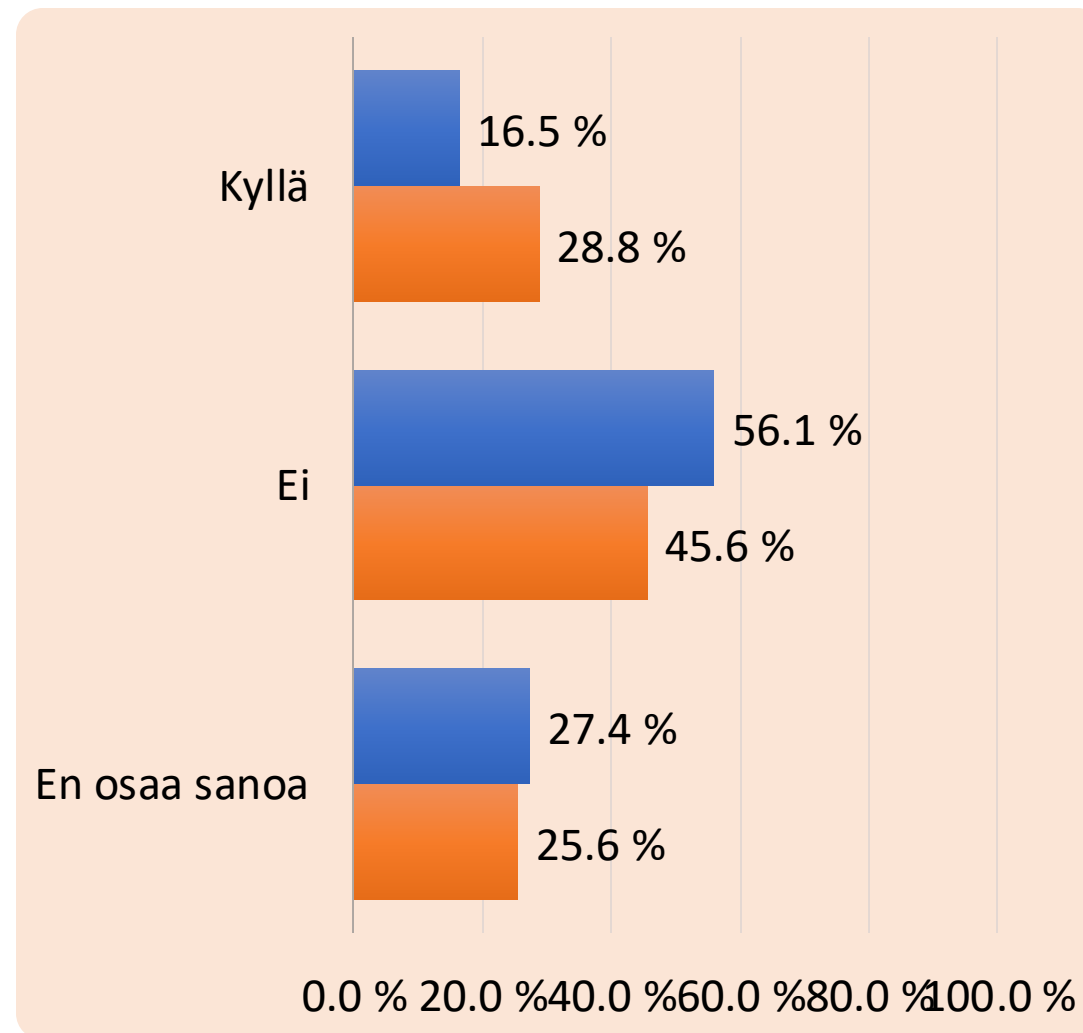
55. Oletko havainnut kunnassasi viimeisen 12 kuukauden aikana alikäisten **sähkösavukkeiden** käyttöä?

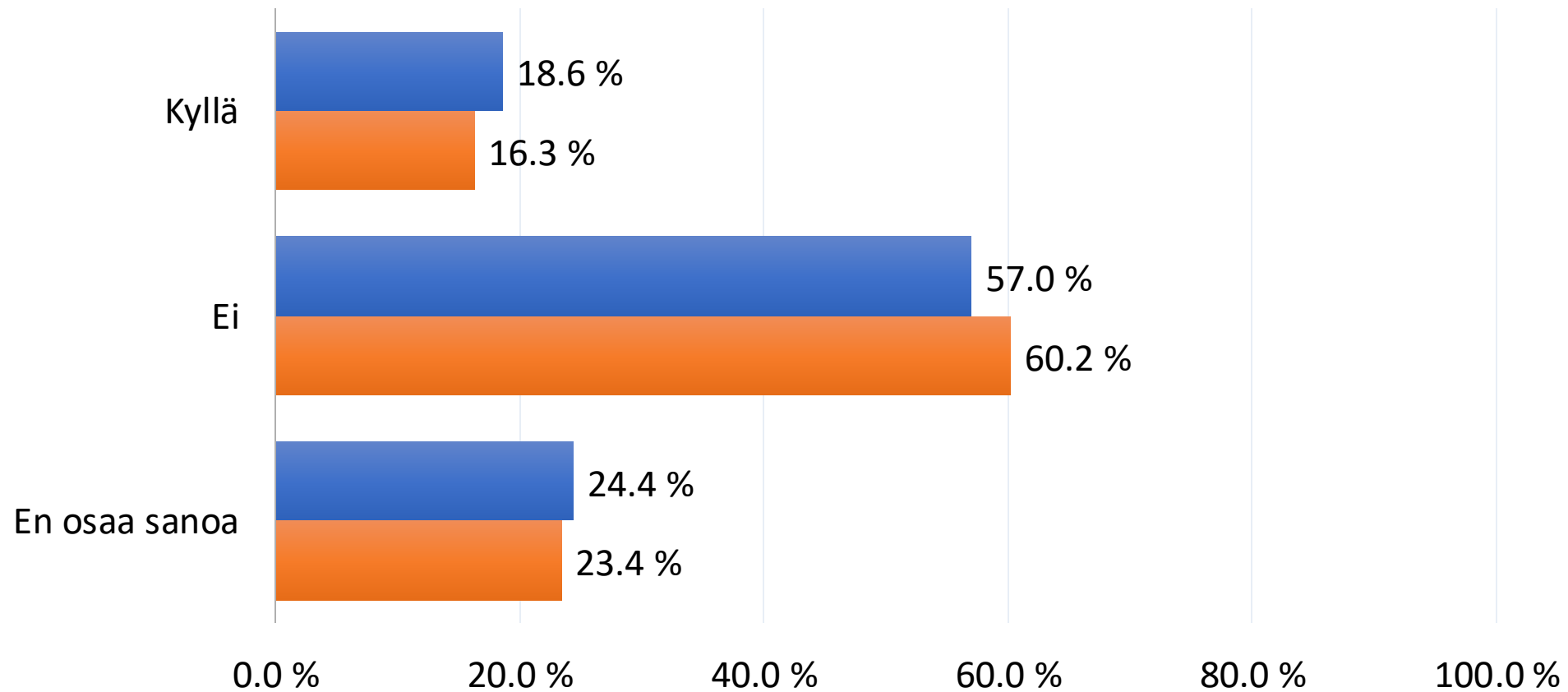
56. Oletko havainnut kunnassasi viimeiden 12 kuukauden aikana alaikäisten **kannabiksen käyttöä**?

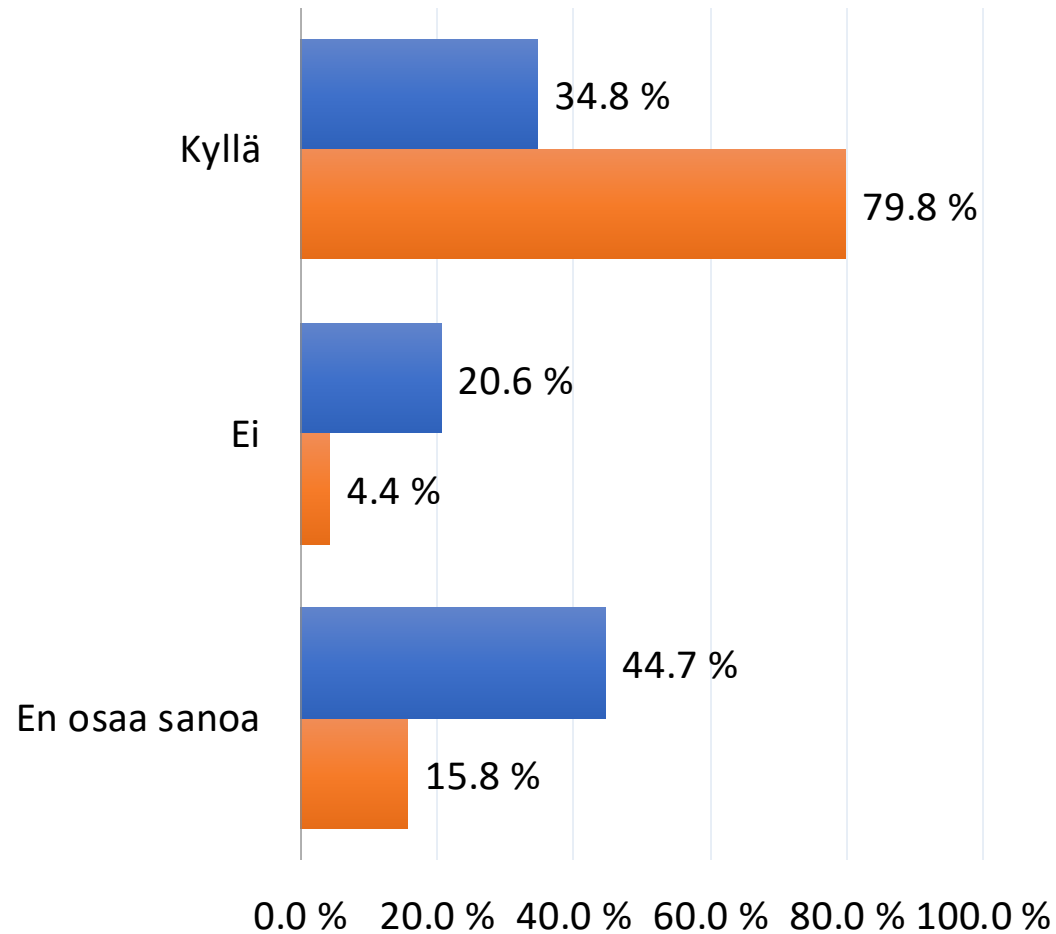
57. Oletteko havainnut kunnassasi **alaikäisten muiden huumeiden** käyttöä viimeisen 12 kuukauden aikana?

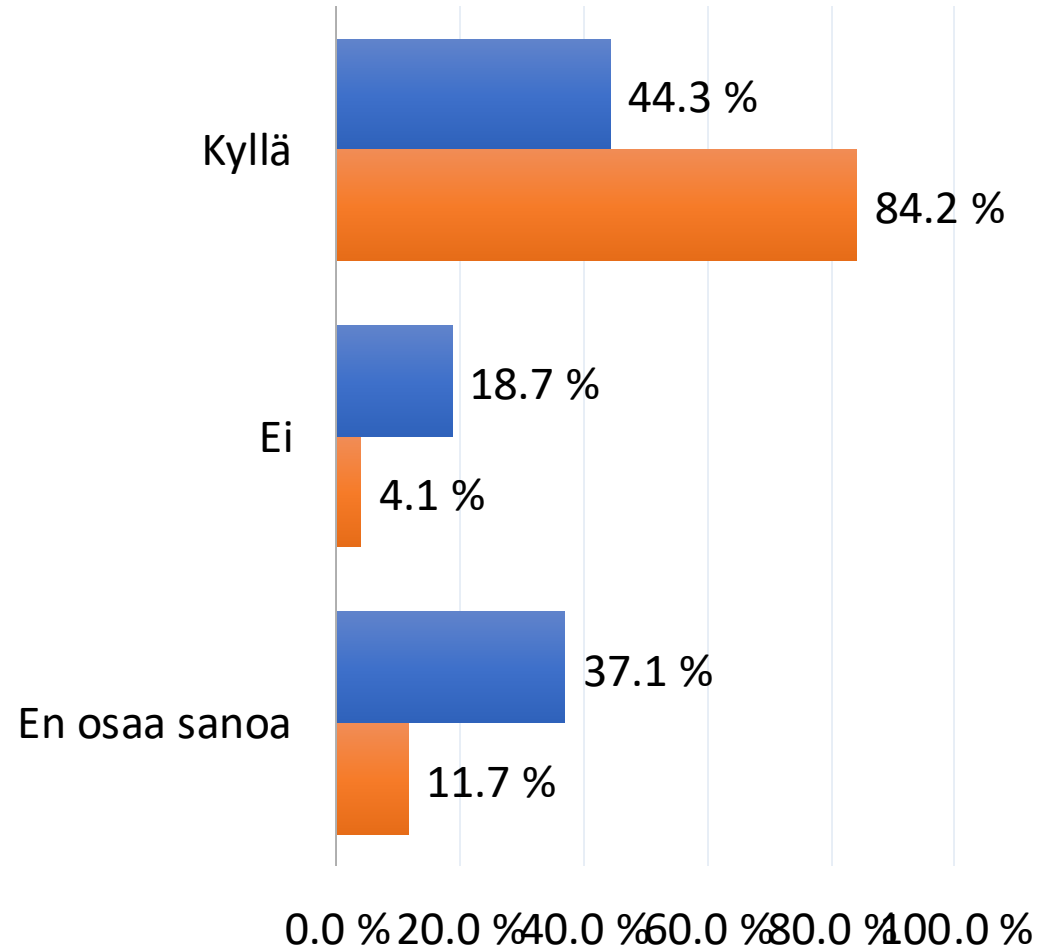
58. Oletko havainnut kunnassasi **alaikäisten rahapelaamista** viimeisen 12 kuukauden aikana?

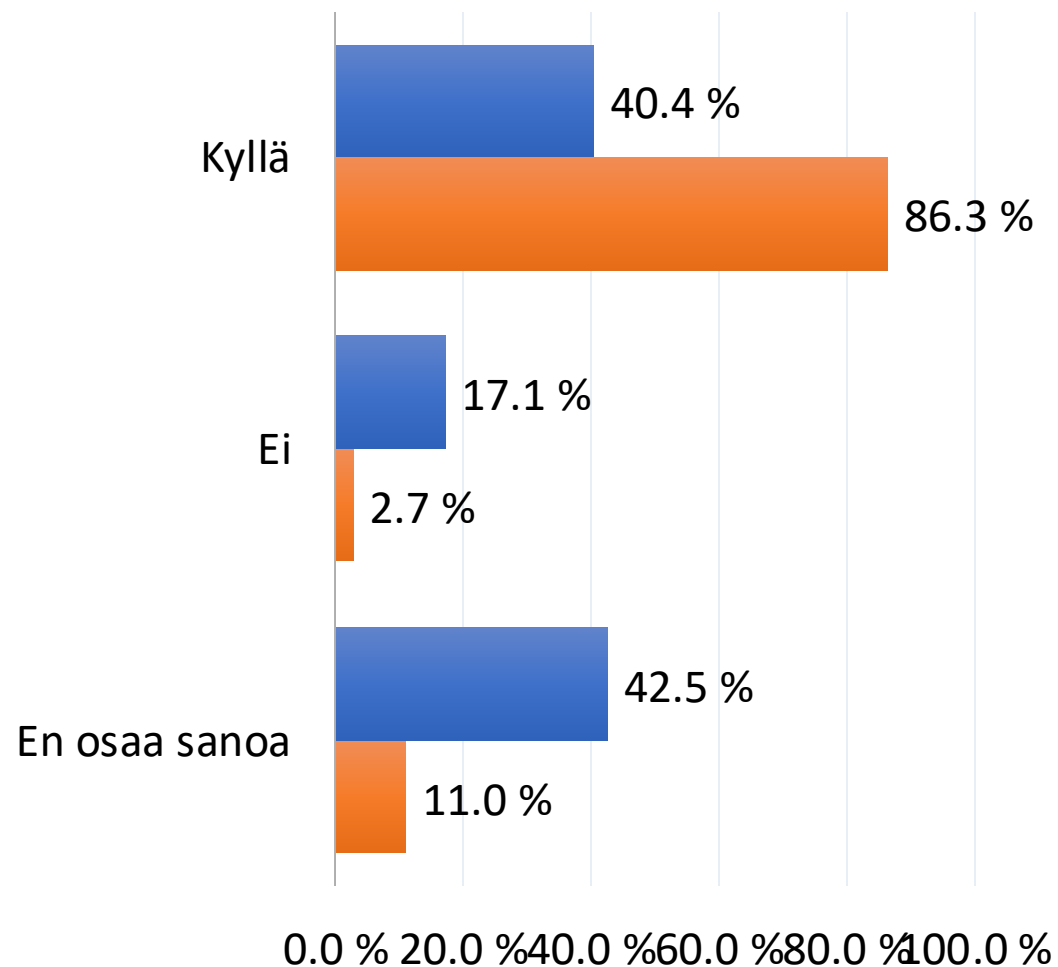
59. Tulisiko alaikäisten **alkoholinkäyttöön puuttua** kunnassasi nykyistä enemmän?

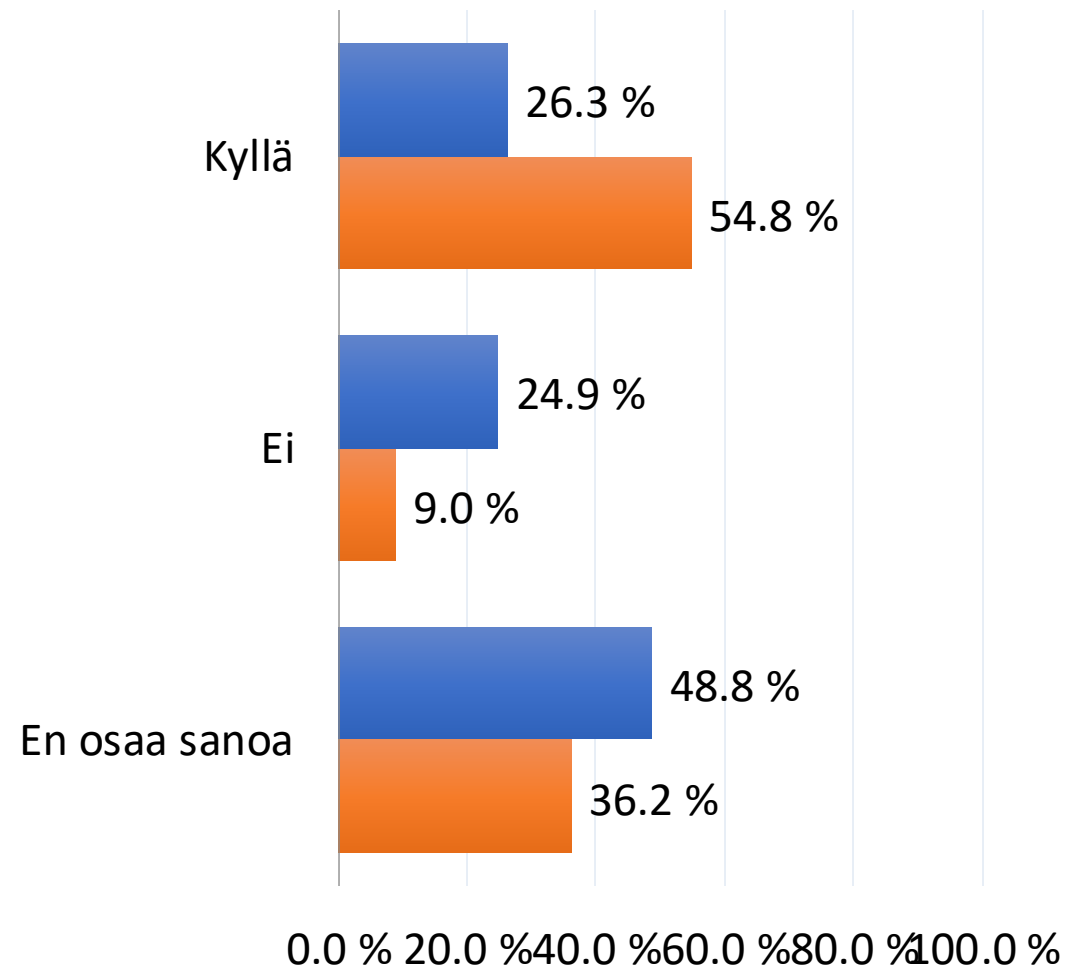
60. Tulisiko alaikäisten **tupakointiin ja nuuskaamiseen puuttua** kunnassasi nykyistä enemmän?

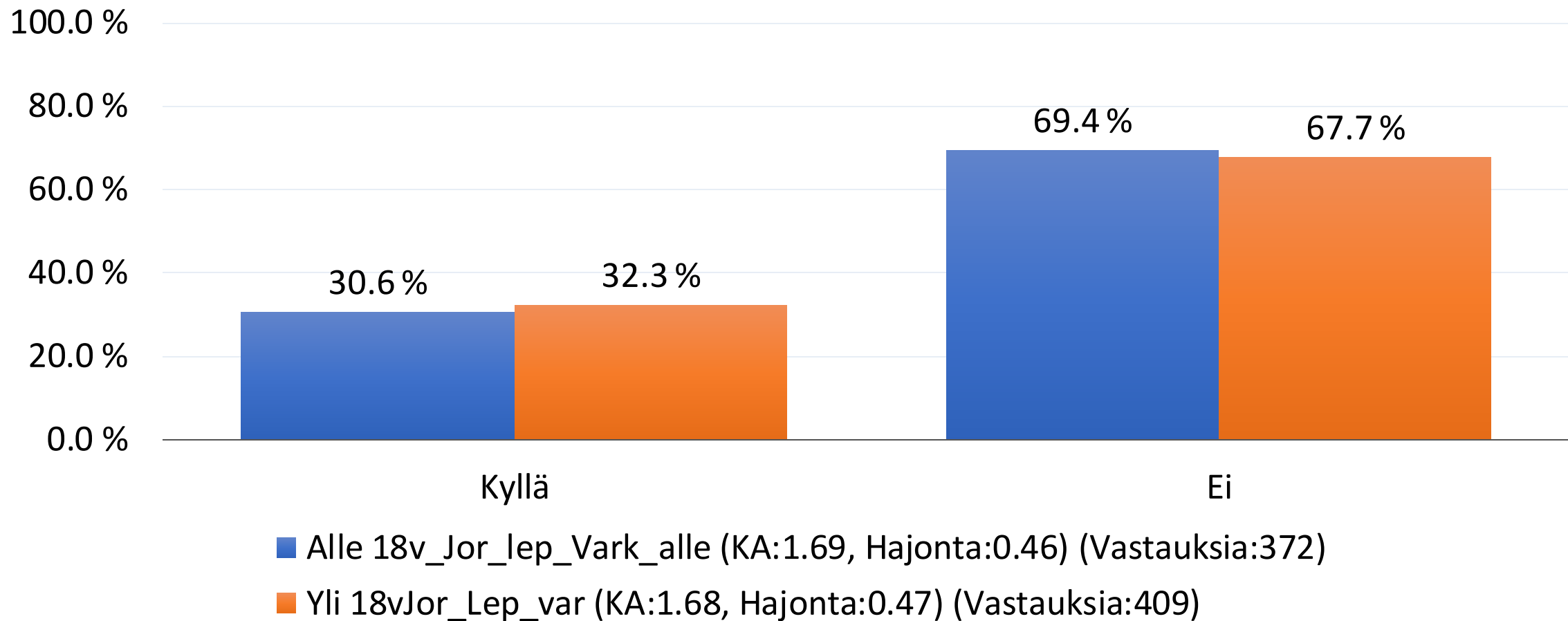
61. Tulisiko alaikäisten **kannabiskokeiluihin** ja käyttöön puuttua kunnassasi nykyistä enemmän?

62. Tulisiko alaikäisten **rahapelaamiseen puuttua** kunnassasi nykyistä enemmän?

63. Onko kunnassasi tehty ehkäisevä päihdetyö sinulle aiemmin tuttua?

64. Kerro kunnassasi tai asuinalueellasi havaitsemista päihteiden ja tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöön sekä rahapelaamiseen liittyvistä epäkohdista, joihin erityisesti tulisi kohdistaa haittoja ehkäiseviä toimia?

Nuorten päihteiden käyttö ja kokeilu

- Ennaltaehkäisy
- Nuoret ovat päihtyneenä /päihdemyönteisyys
- Harrastukset, tekeminen
- Taustatekijöihin puuttuminen
- Avoin keskustelu
- Nuorisotyö

Koulu koetaan merkittävänä

- Koulussa toivotaan puututtavan enemmän nikotiinituotteiden käyttöön
- Nuoret välittävät itse
- Aikuisen malli

64. Kerro kunnassasi tai asuinalueellasi havaitsemista päihteiden ja tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöön sekä rahapelaamiseen liittyvistä epäkohdista, joihin erityisesti tulisi kohdistaa haittoja ehkäiseviä toimia?

Valistus/ohjaus ja neuvonta

- Alakoulusta lähtien
- Kokemusasiantuntijat
- Poliisin vierailut
- Nuorisovaikuttajat
- Varhainen puuttuminen

Savuttomuus

- Altistuminen, julkisilla paikoilla, parveketupakointi, työpaikalla
- Kauppojen ovien läheisyys

Vanhemmuus

- Riittävä tuki kotoa, kiinnostus ja vastuu nuoresta /tuki perheelle
- Kotiintuloajat
- Tieto kotiin päihteiden helosta saatavuudesta

64. Kerro kunnassasi tai asuinalueellasi havaitsemista päihteiden ja tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöön sekä rahapelaamiseen liittyvistä epäkohdista, joihin erityisesti tulisi kohdistaa haittoja ehkäiseviä toimia?

Tarjonta

- Ravintoloden ja kaupan ikärajavaltontaan huomio
- Hintapolitiikka

Välittäminen 21 mainintaa

- Koulut ja koulujen ympäristöt vaativat huomiota
- Alaikäisille hakevat kaverit tai hakijat
- Poliisin valvontaa lisää

Palvelut

- Enemmän tietoa palveluista / apua ja tukea saa vaikka olisi kokeillut
- Mielentrvveys ja päihdepalveut kuntoon
- Matalan kynnyksen paikka päihteitä käyttäville

64. Kerro kunnassasi tai asuinalueellasi havaitsemista päihteiden ja tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöön sekä rahapelaamiseen liittyvistä epäkohdista, joihin erityisesti tulisi kohdistaa haittoja ehkäiseviä toimia?

Häiriöt ja turvallisuus

- Varkauden huumeongelma
- Päihteiden käyttäjät julkisilla paikoilla
- Tietyt asuinalueet
- Rikosten määrän lisäys
- Poliisin valvonta ja puuttuminen
- Avoin keskustelu

“En ole havainnut kunnassani epäkohtia liittyen päihteisiin, tupakka- tai nikotiinituotteisiin tai rahapelaamiseen”

65. Miten voisit **itse** kuntalaisena osallistua näiden haittojen ehkäisemiseen?

Havainnoimalla ja puuttumalla

- Pitäisi olla helpompaa ilmoittaa nimettömänä
- Kerron aikuiselle
- Kotona/ aikuinen
- Ohjaamalla hoitoon

Valistamalla / antamalla tietoa

- Omia lapsia, sisaruksia, oman nuoren kavereita

66. Millaisia keinoja tulisi mielestäsi käyttää päihdehaittojen ehkäisemiseksi?

Valvonta

- Poliisi
- Kaupoissa valvontaa
- Rangaistukset
- Välittämiseen puuttuminen

- Varhainen puuttuminen
- Tekemistä
- Nuorisotyö
- Perheiden tuki
- Päihteettömät tapahtumat
- Työpaikan päidekulttuurin pitää muuttua

Valistus/ keskustelu

- Koulun merkitys /resursseja
- Kokemusasiantuntijat
- Aikuisia nuorten keskuuteen
- Kampanjat/

- Päihdeongelmaiset henkilöt hoitoon ja apua ajoissa
- Terveystieteiden tutkimuksessa päihteet automaattisesti puheeksi
- Matalankynnyksen paikat
- Yhteistyö mielenterveys -ja päihdetyö